

SODBA KOVAČIČ IN DRUGI ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO

SVET EVROPE

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

TRETJA SEKCIJA

(pritožba št. 44574/98, 45133/98 in 48316/99)

VELIKI SENAT

SODBA

STRASBOURG

3. oktober 2008

Ta sodba je dokončna, mogoče pa je, da bo na njej opravljena uredniška redakcija.

22 KNEZ AND OTHERS v. SLOVENIA JUDGMENT

Sodba v zadevi KOVAČIČ IN DRUGI zoper REPUBLIKO SLOVENIJO

1

V zadevi Kovačič in drugi zoper Republiko Slovenijo

je Evropsko sodišče za človekove pravice, ki je zasedalo kot Veliki senat v sestavi:

Jean-Paul Costa, *predsednik*,

Nicolas Bratza,

Peer Lorenzen, Françoise Tulkens, Georg Ress, Giovanni Bonello,

Karel Jungwiert, Boštjan M. Zupančič, Rait Maruste, Snejana Botoucharova,

Antonella Mularoni, Stanislav Pavlovski, Lech Garlicki, Khanlar Hajiyev, Sverre

Erik Jebens, Dragoljub Popović, Mark Villiger, *sodniki*,

in Erik Fribergh, *sodni tajnik*,

po posvetovanju za zaprtimi vrati 14. novembra 2007 in 3. septembra 2008

izreklo naslednjo sodbo, ki jo je sprejelo na zadnjega od navedenih dni:

POSTOPEK

1. Zadeva je bila sprožena s tremi pritožbami proti Republik Sloveniji, ki so jih na podlagi bivšega 25. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija) pri Evropski komisiji za človekove pravice (v nadaljevanju: Komisija) (pritožbi št. 44574/98 in 45133/98) in na podlagi 34. člena pri Evropskem sodišču za človekove pravice (pritožba št. 48316/99) 17. julija 1998, 2. junija 1997 oziroma 24. decembra 1998 vložili trije hrvaški državljani – gospod Ivo Kovačič, gospod Marjan Mrkonjić in gospa Dolores Golubović (v nadaljevanju: pritožniki).

2. Pritožnike so zastopali, kot sledi: gospoda Kovačiča in gospoda Mrkonjića gospod M. Žugić in gospo Golubović gospod Z. Nogolica. Gospod Žugić in gospod Nogolica sta člana hrvaške odvetniške zbornice.

3. Dne 17. julija 2004 je pritožnik gospod Kovačić umrl. Najozji družinski člani gospoda Kovačića (vdova gospa Miroslava Kovačić, hči gospa Marina Mušić in sin gospod Zlatko Kovačić), so se odločili, da bodo vztrajali pri pritožbi pred Sodiščem. Še naprej jih zastopa gospod Žugić.

Dne 15. oktobra 2004 je umrla pritožnica gospa Golubović. Njen nečak gospod Ivo Steinfl se je odločil, da želi vztrajati pri pritožbi pred Sodiščem. Še naprej ga zastopa gospod Nogolica.

Zaradi praktičnosti se bo v tej sodbi za gospoda Kovačića in gospo Golubović, kjer bo to primerno, še naprej uporabljal izraz »pritožnik« oziroma »pritožnica«.

4. Slovensko vlado (v nadaljevanju: Vlada) so zastopali njen zastopnik gospod L. Bembič, generalni državni pravobranilec, in odvetniška družba Cleary, Gottlieb, Steen in Hamilton iz Pariza.

5. Pritožniki so zatrjevali, da je bila kršena njihova pravica do mirnega uživanja »premoženja« iz 1. člena Protokola št. 1, ker jim je zakonodaja, ki jo je sprejela tožena država, preprečila, da bi dvignili devize, ki so jih vložili pri zagrebški poslovalnici slovenske banke, namreč Ljubljanske banke.

6. Gospod Kovačić je tudi zatrjeval, da je bil žrtev diskriminacije na podlagi narodnosti, kar je v nasprotju s 14. členom Konvencije. Navajal je, da so slovenski imetniki računov zagrebške podružnice lahko dvignili svoje prihranke.

7. Pritožbi, ki sta ju pri Komisiji vložila gospod Kovačić in gospod Mrkonjić, sta bili 1. novembra 1998, ko je začel veljati Protokol št. 11 h Konvenciji, odstopljeni Sodišču (drugi odstavek 5. člena Protokola št. 11).

8. Pritožbe so bile dodeljene Tretji sekciji Sodišča (prvi odstavek 52. člena Poslovnika Sodišča). V okviru Tretje sekcije je bil v skladu s prvim odstavkom 26. člena Poslovnika ustanovljen poseben senat za obravnavo zadeve (prvi odstavek 27. člena Konvencije).

9. Dne 13. marca 2001 je Senat odločil, da bo združil obravnavanje pritožb (prvi odstavek 42. člena Poslovnika) in da bo o njih obvestil toženo Vlado (točka b tretjega odstavka 54. člena Poslovnika).

10. Tako pritožniki kot tožena Vlada so vložili pisna stališča (točka b drugega odstavka 54. člena Poslovnika). Stranke so pisno odgovorile na stališča nasprotne strani. Poleg tega je hrvaška Vlada izkoristila svojo pravico do intervencije in vložila pripombe tretje strani (prvi odstavek 36. člena Konvencije in točka b prvega odstavka 44. člena Poslovnika). Pritožniki in tožena Vlada so odgovorili na te pripombe.

11. Po obravnavi o sprejemljivosti in vsebini zadeve (tretji odstavek 54. člena Poslovnika), ki je bila opravljena 9. oktobra 2003, je Senat tedanje Tretje sekcije s sklepom z dne 1. aprila 2004 pritožbe razglasil za sprejemljive.

12. Pritožniki, tožena Vlada in Vlada intervenientka so vsi vložili nadaljnja pisna stališča (prvi odstavek 59. člena Poslovnika). Stranke so pisno odgovorile na stališča nasprotne strani.

13. Dne 1. novembra 2004 je Sodišče spremenilo sestavo svojih sekcij (prvi odstavek 25. člena Poslovnika), vendar je zadevo še naprej obravnaval Senat v prejšnji sestavi.

14. Dne 21. februarja 2005 je predsednik Senata od pritožnikov in tožene Vlade ter Vlade intervenientke zahteval dodatna pojasnila (prvi odstavek 59. člena Poslovnika). Stranke so odgovorile in vložile pripombe na odgovore nasprotni strani.

15. Dne 25. julija 2005 je tožena Vlada predložila dodatna pojasnila. Pritožniki in Vlada intervenientka so vložili pripombe.

16. Dne 6. novembra 2006 je Senat nekdanje Tretje sekcije, ki so ga sestavljali sodniki Georg Ress, *predsednik*, Ireneu Cabral Barreto, Lucius Caflisch, Boštjan M. Zupančič, John Hedigan, Margarita Tsatsa-Nikolovska in Kristaq Traja, *sodniki*, ter tudi Vincent Berger, *sodni tajnik*, sprejel sodbo, s katero je pritožbe na podlagi točk b in c prvega odstavka 37. člena Konvencije izbrisal s seznama zadev.

17. Dne 5. februarja 2007 so pravni nasledniki gospoda Kovačiča in gospod Mrkonjić zahtevali, naj se njihove zadeve v skladu s 43. členom Konvencije predložijo v ponovno obravnavo Velikemu senatu. 23. maja 2007 je svet Velikega senata njihovim zahtevam ugodil. 22. februarja 2007 je dedič gospe Golubović prav tako zahteval predložitev njene zadeve Velikemu senatu. Odločitev Sodišča glede te zahteve je obrazložena v odstavku 200 spodaj.

18. Sestava Velikega senata je bila določena v skladu z določbami drugega in tretjega odstavka 27. člena Konvencije in 24. člena Poslovnika Sodišča.

19. Slovenska Vlada, nasledniki gospoda Kovačiča in gospod Mrkonjić (ne pa tudi dedič gospe Golubović) so vložili pisna stališča o sprejemljivosti in vsebini pritožbe. Poleg tega je Sodišče prejelo stališča tretje strani, ki jih je posredovala Vlada intervenientka.

20. Dne 14. novembra 2007 je bila v zgradbi Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu opravljena javna obravnava pred Velikim senatom (tretji odstavek 59. člena Poslovnika Sodišča).

Pred Sodiščem so se zglasili:

(a) *za toženo Vlado*

gospod L. Bembič, generalni državni pravobranilec Republike Slovenije, *zastopnik*,

gospa C. Annacker, *odvetnica*, članica Dunajske odvetniške zbornice,

gospod G. Bertrou, *odvetnik*, član Pariške odvetniške zbornice,

gospa M. Ménard, *odvetnica*, članica Pariške odvetniške zbornice,

svetovalka,

gospa A. Kert, direktorica Sklada Republike Slovenije za sukcesijo,

gospod A. Rant, viceguverner Banke Slovenije,

gospod B. Ožura, direktor Ljubljanske banke (*Ljubljanska Banka d.d.*), *strokovni svetovalec*;

(b) *za dediče gospoda Kovačiča in za gospoda Mrkonjića*

gospod M. Žugić *svetovalec*,

gospa D. Kuecking, *strokovna svetovalka*;

(c) za dediča gospe Golubović
gospod **Z.** Nogolica, *svetovalec*;

(d) za hrvaško Vlado
gospa **Š.** Stažnik, pomočnica ministra za pravosodje, *zastopnica*,
gospod **D.** Maričić, vodja oddelka za zastopanje pred ESČP
gospa **V.** Jelić, Narodna banka Hrvaške, *strokovni svetovalci*.

21. Sodišče je poslušalo nagovore gospoda Žugića, gospoda Nogolice, gospe Annacker in gospe Stažnik.

DEJSTVA

I. OKOLIŠČINE ZADEV

22. Pritožniki so hrvaški državljani.

23. Gospod Ivo Kovačić je bil rojen leta 1922 in je živel v Zagrebu. Med postopkom je 17. julija 2004 umrl. Njegovi sorodniki so se odločili, da bodo vztrajali pri pritožbi pred Sodiščem (gl. odstavek 3 zgoraj).

24. Gospod Marjan Mrkonjić je bil rojen leta 1941 in živi v Zürichu (gl. odstavek 2 zgoraj).

25. Gospa Dolores Golubović je bila rojena leta 1922 in je živela v Karlovcu. 15. oktobra 2004 je umrla. Njen nečak se je odločil, da bo vztrajal pri pritožbi pred Sodiščem (gl. odstavek 3 zgoraj).

Okoliščine posameznih zadev

26. Pred razpadom Socialistične federativne republike Jugoslavije (v nadaljevanju: SFRJ) so pritožniki ali njihovi sorodniki vložili konvertibilne devize na bančne račune pri poslovalnici slovenske banke – Ljubljanske banke – v Zagrebu (Hrvaška). Nekateri izmed njih so imeli tudi vezane vloge, ki so zapadle v poznih 80. ali zgodnjih 90. letih 20. stoletja. V tem času je bila Ljubljanska banka ena od največjih poslovnih bank v SFRJ s poslovalnicami v drugih republikah.

Ozadje zadev

Socialistična federativna republika Jugoslavija

(a) Ljubljanska banka in njena zagrebška poslovalnica

27. Banka, ki se zdaj imenuje Ljubljanska banka, je bila ustanovljena leta 1955 in je kasneje večkrat spremenila status in ime.

28. Leta 1969 je njen pravni prednik odprl poslovalnico v Zagrebu v tedanji Socialistični republiki Hrvaški. Poslovalnica se je ponovno registrirala leta 1974 in

1977.

29. Od leta 1978 do 1. januarja 1990 je Ljubljanska banka – Združena banka (*Ljubljanska banka Head Office*), ki je bila družba, ustanovljena po zakonodaji tedanje Socialistične republike Slovenije, delovala kot »združena banka«.

Sestavljena je bila iz temeljnih bank Ljubljanske banke in je poslovala v skladu z načeli tedaj veljavnega sistema socialističnega samoupravljanja.

30. V približno istem času, od leta 1977 do 1990, je zagrebška poslovalnica Ljubljanske banke delovala kot »temeljna banka«, pri čemer ni bila niti podružnica niti hčerka Ljubljanske banke Združene banke.

31. Ljubljanska banka Temeljna banka Zagreb (*Ljubljanska banka Osnovna banka Zagreb*) je po zakonodaji Socialistične republike Hrvaške imela ločeno pravno osebnost in je bila finančno in ekonomsko neodvisna. Vendar pa je bila vključena v organizacijsko strukturo Ljubljanske banke.

32. Dne 19. decembra 1989 se je Ljubljanska banka Združena banka na novo registrirala kot delniška družba z učinkom od 1. januarja 1990.

33. Dne 29. decembra 1989 se je Ljubljanska banka Temeljna banka Zagreb ponovno registrirala kot Glavna podružnica Zagreb (*Glavna filijala Zagreb*) z učinkom od 1. januarja 1990.

(b) Sistem redeponiranja deviznih hranilnih vlog

34. Posamezniki so lahko v SFRJ odpirali devizne hranilne vloge od leta 1965 dalje. Letne obrestne mere na hranilne vloge so dosegale stopnjo 10 % in več. Od 25. decembra 1969 do dne, ko je vsaka od držav naslednic razglasila neodvisnost, so bile vse devizne vloge zavarovane z zakonskim jamstvom federacije (SFRJ) (gl. 76. člen Zakona o bankah in drugih finančnih organizacijah, Ur. list SFRJ, št. 10/89, odstavek 166 spodaj).

35. Leta 1977 je bil z Zakonom o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino (Ur. list SFRJ, št. 15/77) uveden sistem, po katerem so poslovne banke redeponirale devizne vloge pri Narodni banki Jugoslavije (v nadaljevanju: NBJ). Po drugem odstavku 51. člena tega zakona je NBJ morala sprejeti devizne vloge, ki so jih posamezniki položili pri pooblaščenih bankah, in hkrati bankam, ki so deponirale devize, odobravati brezobrestna posojila v jugoslovanskih dinarjih (YUD). Dinarska posojila so bila nato odobrena lokalnim podjetjem v republikah, kjer so bile banke locirane. Čeprav zakon od bank v SFRJ ni zahteval prenosa deviznih vlog na NBJ, je v splošnem veljalo, da banke v praksi niso imele nobene druge možnosti. Ta sistem je poslovne banke rešil tveganja pred izgubo zaradi deviznih tečajnih razlik.

36. Med leti 1978 in 1988 so bili sprejeti nadaljnji predpisi, ki so urejali transakcije redepozita. Eden od sklepov, sprejetih v letu 1978, je uvedel tako imenovano »pro-forma« ali »obračunsko metodo« redeponiranja deviz, da bi se prihranilo znatne zneske, ki bi bili sicer porabljeni za plačilo provizije nevtralnih transakcij. V naslednjih letih je bilo samo približno 14 % deviznih vlog dejansko prenesenih s poslovnih bank na NBJ.

37. Od leta 1985 dalje so morale banke, ki so redeponirale devize, za pred tem brezobrestna posojila v jugoslovanskih dinarjih, ki so bila odobrena v zameno za devize, redeponirane v NBJ, plačati obresti.

38. Sistem redeponiranja je bil ukinjen 15. oktobra 1988 z dopolnitvami Zakona o deviznem poslovanju (Ur. list SFRJ, št. 59/88; gl. odstavek 165 spodaj). Spremenjeni četrti odstavek 14. člena je določil, da se »pogoji in način izpolnjevanja jamstvenih obveznosti ... uredijo s posebnim zveznim zakonom«. Ker takšen zakon ni bil sprejet, so ukrepi, ki jih je uporabila SFRJ, temeljili na *ad hoc* uredbah. Zgolj banke, in ne posamezni vlagatelji, so lahko zahtevale izplačilo deviznih hranilnih vlog. Da bi lahko bilo plačilo pod jamstvom izvedeno, je morala biti banka bodisi nelikvidna bodisi v stečajnem postopku.

39. Leta 1991 so devizne terjatve poslovnih bank do NBJ znašale približno 12.000.000.000 ameriških dolarjev (USD) in so bile zamrznjene.

(c) Monetarna kriza in Markovićeve reforme

40. Težave, ki jih je povzročil zunanji in domači dolg SFRJ, so v 80. letih 20. stoletja pripeljale do monetarne krize, v kateri je gospodarstvo SFRJ prizadela hiperinflacija. Bančni in monetarni sistem sta bila na robu propada in SFRJ se je morala zateči k interventnim ukrepom. Med drugim je bila sprejeta zakonodaja, ki je uvedla omejitve na izplačilo deviznih vlog posameznikom (gl. 71. člen Zakona o deviznem poslovanju; odstavek 165 spodaj).

41. Leto 1989 je bilo za SFRJ leto reform, v katerem so bile uvedene številne zakonodajne, institucionalne in strukturne prilagoditve za pripravo prehoda iz socialističnega planskega gospodarstva v tržno (tako imenovane Markovićeve reforme, poimenovane po tedanjem predsedniku Zveznega izvršnega sveta). Po navedbah tožene Vlade bi bile morale biti te reforme, ki so vključevale tudi sanacijske ukrepe, v celoti izvršene v dveh letih, a je to preprečil razpad SFRJ.

42. Reforma bančnega sistema po Zakonu o bankah in drugih finančnih organizacijah (Ur. list SFRJ, št. 10/89) je določala, da se združene in temeljne banke preoblikujejo v delniške družbe.

43. V letih 1988, 1989 in 1990 je SFRJ prevzela jamstvo za kritje tečajnih razlik in za plačilo deviznih depozitov pri NBJ s pretvorbo negativnih tečajnih razlik v javni dolg. Ker v letu 1991 servisiranje javnega dolga ni bilo urejeno, je NBJ sprejela sklep, s katerim so bili bankam odobreni posebni likvidnosti krediti, ki naj bi omogočili izplačilo deviznih vlog. Poleg tega je bil znesek deviz, ki jih je bilo mogoče dvigniti, še nadalje omejen.

44. Takšno stanje je trajalo do junija 1991, ko se je začel proces razdružitve SFRJ. Celoten proces, v katerem so štiri od šestih republik razglasile svojo neodvisnost, je trajal več mesecev.

(d) Ljubljanska banka in Glavna podružnica Zagreb

(i) Ozadje

45. V letu 1988 so bili vsi devizni računi Ljubljanske banke zamrznjeni.

46. Dne 19. decembra 1989 je bila v Ljubljani, v tedanji Socialistični republiki Sloveniji, ustanovljena delniška družba Ljubljanska banka d.d.. Sprememba je bila istega dne vpisana v sodni register in se je začela uporabljati 1. januarja 1990.

47. 60. člen Statuta in Družbene pogodbe Ljubljanske banke z dne 19. decembra 1989 je določal, da z dnem svojega nastanka ali vpisa v sodni register Ljubljanska

banka kot pravna naslednica prevzame pravice, premoženje in obveznosti Ljubljanske banke Združene banke in (med drugim) tudi Temeljne banke Zagreb. 48. Dne 29. decembra 1989 je bila Ljubljanska banka Temeljna banka Zagreb na Trgovinskem sodišču (*Trgovački sud*) v Zagrebu vpisana kot Glavna podružnica Zagreb (*Glavna filijala Zagreb*) z učinkom od 1. januarja 1990.

(ii) *Sporne točke v zvezi s pravnim položajem in bančnimi obveznostmi zagrebške poslovalnice Ljubljanske banke v zadevnem obdobju*

(α) Dogodki, kot jih je predstavila tožena Vlada

49. Tožena Vlada je trdila, da je razpad SFRJ preprečil popolno preoblikovanje Ljubljanske banke Temeljne banke Zagreb v Glavno podružnico Zagreb. Zaradi tega so status, poslovanje, premoženje in obveznosti za vloge Glavne podružnice Zagreb postali vprašanje državnega nasledstva.

50. V dvoletnem vmesnem obdobju Markovičevih reform so tako imenovane »glavne podružnice«, ki so pred tem delovale kot temeljne banke, imele *sui generis* status, ki se je bistveno razlikoval od statusa »podružnic«, kot ga poznajo zahodnoevropski pravni sistemi. Zlasti je bilo mogoče takšne glavne podružnice sanirati v skladu s 25. členom Zakona o sanaciji, stečaju in likvidnosti bank in drugih finančnih organizacij (gl. odstavek 168 spodaj). V letu 1990 je bil začel postopek sanacije Glavne podružnice Zagreb, vendar pa je njegov zaključek preprečil razpad SFRJ.

(β) Dogodki, kot jih je predstavila Vlada intervenientka

51. V zvezi s statusom poslovalnice Zagreb je Vlada intervenientka navajala, da je v zadevnem času Glavna podružnica Zagreb obstajala kot organizacijski del Ljubljanske banke, da je obstajalo institucionalno razmerje odvisnosti, in da je Ljubljanska banka neomejeno in z vsem svojim premoženjem jamčila za obveznosti Glavne podružnice Zagreb. Takšen položaj je izhajal iz sklepa o organizacijski strukturi Ljubljanske banke d.d., sprejetega na skupščini 19. decembra 1989, kar potrjuje izpis iz sodnega registra Temeljnega sodišča v Ljubljani z dne 29. decembra 1989. Poleg tega pa tudi že pred sprejetjem tega sklepa, ko je zagrebška poslovalnica poslovala kot »temeljna banka«, v dejavnostih deviznega poslovanja ni uživala finančne neodvisnosti.

Republika Slovenija

52. Dne 25. junija 1991 je Državni zbor Republike Slovenije sprejel Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Ur. list RS, št. 1/91-I).

(a) Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije

53. Na podlagi tretjega odstavka 19. člena Ustavnega zakona je Republika Slovenija prevzela jamstvo za vse devize, vložene na ta dan v bankah na ozemlju Republike Slovenije (gl. odstavek 170 spodaj).

(b) Dogajanje po neodvisnosti

54. Oktobra 1991 je bila uvedena nova slovenska valuta – slovenski tolar (SIT).

55. Oktobra 1991 je bila ustanovljena Agencija za sanacijo bank, katere glavni namen je bil izvedba sanacijskega programa.

56. Dne 4. februarja 1993 je bilo z Zakonom o poravnavanju obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog (Ur. list RS, št. 7/93; gl. odstavek 172 spodaj) uvedeno ustavno-pravno jamstvo. Po 2. členu tega zakona so obveznosti, ki so izhajale iz deviznih vlog, postale javni dolg Republike Slovenije. V letu 1995 so bili sprejeti nadaljnji izvedbeni predpisi.

57. Tako so devize, vložene pri bankah na slovenskem ozemlju, postale del javnega dolga v obliki obveznic v skupni višini približno 1.500.000.000 nemških mark (DEM), imetniki računov pa so lahko dvigovali sredstva ne glede na sedež svoje banke in ne glede na svoje državljanstvo .

58. Dne 11. marca 1993 je začel veljati Zakon o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo (Ur. list RS, št. 10/93). Po tem zakonu so bile številne terjatve in obveznosti Slovenije in njenih uradnih organov proti SFRJ in njenim organom, med njimi NBJ, prenesene na Sklad za sukcesijo.

59. Dne 28. junija 1994 sta za Slovenijo začela veljati Konvencija in Protokol št. 1.

(c) Ustavni zakon iz leta 1994 o dopolnitvah Ustavnega zakona iz leta 1991

(i) Ozadje

60. Po navedbah slovenske Vlade je v letu 1991 delež Ljubljanske banke na slovenskem bančnem trgu znašal 42,4 %. Vendar pa je tako pred razpadom SFRJ kot po njem Ljubljanska banka akumulirala znaten negativen kapital. Iz tega razloga se je Vlada odločila, da so nujno potrebni sanacijski ukrepi, ki bi preprečili propad slovenskega finančnega sistema, in taki ukrepi so bili sprejeti leta 1993. V tem letu je Slovenija postala edini delničar Ljubljanske banke.

61. Ob odsotnosti kakršnegakoli dogovora med državami naslednicami sta finančni položaj Ljubljanske banke še naprej ogrožali dve vrsti tveganj, povezani z nasledstvom: prvič, terjatve tujih upnikov za 4.200.000.000 USD na podlagi sporazuma, znanega pod imenom Novi finančni sporazum (v nadaljevanju: NFS), in, drugič, stalna izpostavljenost obveznostim SFRJ za redeponirane devize izven ozemlja Slovenije.

62. Oblasti so se leta 1994 v okviru sanacijskih ukrepov odločile za dopolnitev Ustavnega zakona, da bi, kot je to razvidno iz preambule k zakonu iz leta 1994, zaščitile javni interes (gl. odstavek 171 spodaj).

(ii) Zakonodaja

63. Dne 27. julija 1994 je Državni zbor dopolnil Ustavni zakon iz leta 1991 (Ur. list RS, št. 45/94; gl. odstavek 171 spodaj), tako da je preoblikoval Ljubljansko banko in ustanovil novo in oddvojeno pravno osebo (22. člen) – Novo Ljubljansko banko. Ta je bila ustanovljena kot delniška družba, ki je prevzela vse premoženje in obveznosti prejšnje banke na slovenskem ozemlju. Nekdanja banka, Ljubljanska banka, je obdržala svoje pravice in obveznosti proti SFRJ (22. b člen) in njenim nekdanjim ustanovitvenim republikam: zlasti tudi celotne obveznosti za

devize na deviznih računih in deviznih hranilnih knjižicah, za katere ni veljalo jamstvo po 19. členu Ustavnega zakona iz leta 1991, torej za tiste, ki so bili odprti izven ozemlja Slovenije (gl. odstavek 170 spodaj).

64. Ta zakon je tudi določil, da bo Ljubljanska banka še naprej poslovala s podružnicami in hčerami s sedežem v drugih republikah na ozemlju SFRJ in da bo obdržala pravice do ustreznega dela terjatev do NBJ iz naslova deviznih hranilnih vlog.

65. Lastnik Ljubljanske banke je ostala Agencija za sanacijo bank.

(d) Odločba slovenskega Ustavnega sodišča

66. Dne 11. aprila 1996 je Ustavno sodišče zavrglo ustavno pobudo hrvaškega imetnika devizne hranilne vloge, gospoda Vukasinovića, ki je izpodbijal ustavnost Ustavnega zakona iz leta 1994, z utemeljitvijo, da ni pristojno za njeno obravnavanje (gl. odstavka 176 in 177 spodaj).

(e) Dogajanje po izdaji odločbe slovenskega Ustavnega sodišča

67. Dne 5. julija 1997 je začel veljati Zakon o dopolnitvah Zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo (Ur. list RS, št. 40/97; gl. odstavek 174 spodaj). Določil je, da se vsi postopki, ki neposredno ali posredno vplivajo na pravne odnose s SFRJ in pri katerih gre za tako imenovane »terjatve, povezane s sukcesijo«, prekinejo do zaključka pogajanj o nasledstvu. Po ureditvi vprašanj nasledstva se postopki nadaljujejo po uradni dolžnosti. Na podlagi 15. č člena zakona so bile zakonske določbe za slovenska sodišča zavezujoče.

68. Dne 29. junija 2001 so Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Federativna Republika Jugoslavija (kasneje Srbija in Črna gora), Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija in Slovenija na Dunaju podpisale Sporazum o vprašanjih nasledstva. Sporazum je začel veljati 2. junija 2004 (gl. odstavka 186 in 187 spodaj).

69. Dne 15. julija 2004 je bil sprejet Zakon o preoblikovanju Sklada Republike Slovenije za sukcesijo in ustanovitvi Javne agencije Republike Slovenije za nasledstvo, ki je razveljavil Zakon o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo.

70. Dne 21. februarja 2005 je Sodišče od tožene Vlade zahtevalo podatke v zvezi z izvajanjem omenjenega zakona (gl. odstavka 14 zgoraj in 105 spodaj).

71. Tožena Vlada je odgovorila, da je zakon v postopku izvajanja. Dodala je, da so se po ratifikaciji Sporazuma o vprašanjih nasledstva in v skladu s 7. členom Priloge G k temu sporazumu ter 8. členom Ustave (gl. odstavka 186 in 169 spodaj) postopki, povezani z vprašanji nasledstva, na slovenskih sodiščih nadaljevali, saj so ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe hierarhično višje od zakonskih določb in tako tudi pred določbo 15. č člena Zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo. Tako so slovenska sodišča v številnih primerih izdala sklepe, s katerimi je bilo odločeno o nadaljevanju takšnih prekinjenih postopkov.

72. Dne 17. marca 2005 je Ustavno sodišče razsodilo, da je Zakon o preoblikovanju Sklada Republike Slovenije za sukcesijo in ustanovitvi Javne agencije Republike Slovenije za nasledstvo v neskladju z Ustavo, saj ni zagotovil nadaljevanja postopkov, ki so bili prekinjeni oziroma odloženi na podlagi Zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo do ustanovitve Javne agencije Republike Slovenije za nasledstvo.

73. Dne 21. marca 2006 je bil sprejet še en zakon – Zakon o Skladu Republike

Slovenije za nasledstvo in visokem predstavniku Republike Slovenije za nasledstvo (Ur. list RS, št. 29/2006; gl. odstavek 175 spodaj). 23. člen tega zakona je določil, da ostane v veljavi kakršnakoli prekinitev ali odlog postopkov pred slovenskimi sodišči, ki zadevajo devizne hranilne vloge, deponirane pri poslovni banki ali katerikoli podružnici poslovne banke v katerikoli državi naslednici nekdanje SFRJ. Postopki, ki so se vmes nadaljevali, se znova prekinajo oziroma odložijo, dokler se ne razreši vprašanje jamstev, ki jih mora zagotoviti SFRJ ali NBJ po 7. členu Priloge C k Sporazumu o vprašanjih nasledstva (gl. odstavek 186 spodaj).

3. Republika Hrvaška

74. Dne 25. junija 1991 je Hrvaški sabor sprejel Deklaracijo o samostojnosti in neodvisnosti Hrvaške in razglasil Ustavni zakon o samostojnosti in neodvisnosti Hrvaške. 8. oktobra 1991 je Hrvaška postala neodvisna.

75. Decembra 1991 je bila uvedena hrvaška valuta, hrvaški dinar, ki ga je leta 1994 zamenjala hrvaška kuna (HRK).

(a) Sprejetje finančnih uredb SFRJ in prevzem jamstva za hranilne vloge na Hrvaškem

76. Dne 26. junija 1991 je bil sprejet Zakon o prevzemu zveznih zakonov s področja financ, ki se v Republiki Hrvaški uporabljajo kot republiški zakoni. Na podlagi tega zakona, ki je začel veljati 8. oktobra 1991 (Narodne novine, št. 71/91), je bilo v hrvaški pravni red prevzetih 42 zveznih zakonov in pet odlokov Zveznega izvršnega sveta s področja deviznih vlog.

77. Dne 23. decembra 1991 je Vlada izdala Uredbo o pretvorbi deviznih vlog občanov pri bankah v javni dolg Republike Hrvaške (Narodne novine, št. 71/91; gl. odstavek 183 spodaj). Po tej uredbi so postale devizne vloge, ki so bile pred 27. aprilom 1991 deponirane pri bankah, katerih sedež je bil na Hrvaškem (v nadaljevanju: banke na Hrvaškem) ali pa so jih hrvaški državljani prenesli v skladu z določbami 15. in 16. člena uredbe na banke na Hrvaškem z drugih bank v 30 dneh po začetku veljavnosti uredbe, del hrvaškega javnega dolga. Do pretvorbe svojih deviznih vlog v javni dolg so bili upravičeni le hrvaški državljani. Nobeden od pritožnikov ni uporabil te možnosti.

78. Uredba iz leta 1991 je predvidevala plačilo deviznih vlog v domači valuti v 20 polletnih obrokih z začetkom 30. junija 1995 in po 5 % letni obrestni meri.

Naknadno so bili za ureditev tega vprašanja sprejeti nadaljnji predpisi.

79. Po trditvah tožene Vlade sta približno dve tretjini imetnikov računov Glavne podružnice Zagreb prenesli svoje nekdanje devizne vloge na hrvaške banke, ki so za tem prenesle svoje terjatve na Hrvaško. Tako je približno 450.000.000 DEM postalo hrvaški javni dolg. 140.000 hrvaških vlagateljev je domnevno obdržalo svoje račune pri Glavni podružnici Zagreb. Znesek njihovih vlog je takrat znašal približno 300.000.000 DEM. Od teh preostalih deponentov jih je 96.000 imelo stanje na deviznem računu manjše od protivrednosti 30 evrov (EUR).

80. Leta 1991 je bila sprejeta uredba, ki je pravnim osebam, katerih sedež je izven

Hrvaške in ki imajo na hrvaškem ozemlju nepremičnine, prepovedala razpolaganje s temi nepremičninami ali njihovo obremenitev.

(b) Drugo dogajanje

81. Dne 24. februarja 1996 je hrvaški Zavod za plačilni promet zamrznil račun Glavne podružnice Zagreb. 14. julija 2000 so hrvaške oblasti zaprle žiro račun Glavne podružnice Zagreb.

4. Finančne listine in podatki

82. Dne 25. oktobra 2002 je Sodišče pozvalo Slovenijo in Hrvaško, naj predložita kakršnekoli listine, ki lahko dokažejo obstoj ali odsotnost institucionalnega in finančnega razmerja odvisnosti med Ljubljansko banko in Glavno podružnico Zagreb.

83. Dne 5. decembra 2002 je Sodišče dodatno zahtevalo, naj obe vladi predložita nadaljnje podatke o tem, ali so bila sredstva na depozitu pri Glavni podružnici Zagreb po Markovićevih reformah dejansko prenesena na Ljubljansko banko, in če so bila, kolikšni so bili zneski, preneseni v jugoslovanskih dinarjih in v konvertibilnih valutah.

(a) Letna poročila Ljubljanske banke

84. Slovenska Vlada je predložila letna poročila Ljubljanske banke za leta 1989, 1990, 1991, 1992 in 1993. Trdila je, da ne obstajajo letna poročila Glavne podružnice Zagreb, pač pa samo bilance (gl. odstavek 88 in 89 spodaj).

85. V letnem poročilu Ljubljanske banke za leto 1990 so prvič in zadnjič vključeni premoženje in obveznosti Glavne podružnice Zagreb.

86. Na 23. strani letnega poročila Ljubljanske banke za leto 1991 je navedeno, da bilance Ljubljanske banke in Glavne podružnice Zagreb ni bilo mogoče konsolidirati zaradi političnih razmer na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini. Ljubljanska banka je imela le malo – ali pa nič – nadzora nad svojimi dejavnostmi v teh dveh državah, njeni izgledi za prenos kakršnih koli sredstev v Slovenijo v predvidljivi prihodnosti pa so bili majhni. Enak položaj je bil opisan v letnih poročilih za leti 1992 in 1993.

87. Tožena Vlada je pred Velikim senatom navedla, da je po uveljavitvi Ustavnega zakona iz leta 1994 na Ljubljanski banki ostalo približno 612.000.000 USD.

(b) Računi Glavne podružnice Zagreb

(i) Dejstva, kot jih je predstavila tožena Vlada

88. Slovenska Vlada je predložila bilanco Ljubljanske banke Temeljne banke Zagreb za leto 1989 in bilance Glavne podružnice Zagreb za leta 1990, 1991, 1994 in 2001.

89. Leta 1991 je znesek deviz, ki jih je poslovalnica Zagreb redeponirala pri NBJ, znašal 13.600.000.000 hrvaških dinarjev (619.000.000 USD), medtem ko so devizne vloge pri poslovalnici Zagreb znašale 10.700.000.000 hrvaških dinarjev (490.000.000 USD), kar po trditvah tožene Vlade potrjuje, da je bilo 100 % deviznih vlog poslovalnice Zagreb kasneje redeponiranih.

90. Znesek deviz, ki jih je zagrebška poslovalnica deponirala pri NBJ, je presegal njene obveznosti do deviznih varčevalcev. Do tega je prišlo zaradi dejstva, da so bile nekatere devizne vloge izplačane v jugoslovanskih dinarjih ali iz tekočega priliva deviz. Nikoli pa ni prišlo do prenosa sredstev iz deviznih depozitov iz Hrvaške v Slovenijo.

91. Pred Velikim senatom je tožena Vlada navedla, da trenutno premoženje Glavne podružnice Zagreb vključno z nepremičninami in premičninami znaša približno 525.000.000 EUR in znatno presega znesek vseh deviznih vlog pri Glavni podružnici Zagreb, ki so ocenjene na 172.000.000 EUR.

(ii) Dejstva, kot jih je predstavila Vlada intervenientka

92. Vlada intervenientka je navedla, da je po Markovičevih reformah za Ljubljansko banko postala regulatorni organ Banka Slovenije; tega dne so bile terjatve Glavne podružnice Zagreb iz naslova deviznih hranilnih vlog, redeponiranih pri NBJ, prenesene na Banko Slovenije, sredstva na depozitih pri Narodni banki Hrvaške pa so bila iz Zagreba prenesena na nove račune v Ljubljani.

93. Vendar pa je Vlada intervenientka poudarila, da je pravilen odgovor na vprašanje glede dejanskih deviznih tokov mogoče dati šele po vsestranskem neodvisnem finančnem pregledu dejavnosti Ljubljanske banke, ki bi ga opravil izvedenec.

94. Pred Velikim senatom je Vlada intervenientka navedla, da ni seznanjena s tem, da bi Ljubljanska banka na Hrvaškem imela v lasti nepremičnine, iz katerih bi lahko veliko število varčevalcev poplačalo svoje terjatve.

5. Pogajanja o nasledstvu med državami naslednicami SFRJ

95. Po razpadu SFRJ se predvsem zaradi trajajočega nasilja v regiji države naslednice niso mogle dogovoriti o sklenitvi sporazuma o nasledstvu.

96. Pogajanja o nasledstvu so najprej potekala v okviru Mednarodne konference o nekdanji Jugoslaviji.

97. Ker niso bili doseženi otipljivi rezultati, so bila vprašanja nasledstva vključena v naloge visokega predstavnika za Bosno in Hercegovino, ki je bil imenovan v skladu s Splošnim okvirnim sporazumom za mir v Bosni in Hercegovini.

98. Marca 1996 je bil Sir Arthur Watts imenovan za posebnega pogajalca z namenom pomoči državam naslednicam, da bi dosegle sporazum. Pogajanja so potekala v več krogih.

99. Dne 29. junija 2001 so Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Federativna republika Jugoslavija, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija in Slovenija na Dunaju podpisale Sporazum o vprašanjih nasledstva (v nadaljevanju: sporazum). S 4. členom sporazuma je bil ustanovljen Stalni skupni odbor za nadzorovanje učinkovitega uresničevanja sporazuma in za razpravo o vprašanjih, ki se utegnejo pojaviti med njegovim uresničevanjem (gl. odstavek 186 spodaj).

100. Sporazum je med drugim določal, da se bodo finančna sredstva SFRJ v tujini razdelila med države naslednice po naslednjem razmerju: Bosna in Hercegovina 15,5 %, Hrvaška 23 %, Federativna republika Jugoslavija 38 %, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija 7,5 % in Slovenija 16 %.

101. Na podlagi točke a tretjega odstavka 2. člena Priloge C k sporazumu so finančne obveznosti SFRJ vključevale »jamstva SFRJ ali Narodne banke Jugoslavije za hranilne vloge v trdni valuti pri komercialni banki ali kateri koli njeni podružnici v kateri koli državi naslednici pred datumom njene razglasitve neodvisnosti«.

102. 7. člen Priloge C je določal: »O prevzemu jamstev SFRJ ali NBJ ... se nemudoma začnejo pogajanja, pri čemer je zlasti treba upoštevati zaščito deviznih hranilnih vlog posameznikov. Ta pogajanja bodo potekala pod pokroviteljstvom Banke za mednarodne poravnave (BMP).«

103. V letih 2001 in 2002 so pod pokroviteljstvom BMP potekala pogajanja o konvertibilnih deviznih vlogah, vendar ni prišlo do rešitve.

104. Vse države naslednice so ratificirale sporazum, zadnja je to storila Hrvaška. Sporazum je začel veljati 2. junija 2004.

105. Dne 21. februarja 2005 je Sodišče od tožene Vlade in Vlade intervenientke zahtevalo, naj ga obvestita o morebitnem napredku v zvezi s pogajanjem iz 7. člena Priloge C. Poleg tega je Sodišče toženo Vlado pozvalo, naj ga obvesti o tem, ali se je sestal oziroma ali je bil sklican Stalni skupni odbor (gl. odstavek 14 in 70 zgoraj).

106. Slovenska Vlada je v svojem odgovoru z dne 31. marca 2005 navedla, da prvo formalno srečanje Stalnega skupnega odbora ni bilo sklicano, kot bi bilo moralo biti. Slovenska Vlada je večkrat urgirala sklic srečanja, da bi lahko razpravljali o vprašanju zamrznjenih bančnih računov.

107. Hrvaška Vlada je v svojem odgovoru z dne 30. marca 2005 navedla, da do pogovorov v zvezi z jamstvom za hranilne vloge v konvertibilni valuti, ki bi bili relevantni za položaj pritožnikov, ni prišlo.

108. V svojih stališčih, predloženih Velikemu senatu, je tožena Vlada navedla, da se je Stalni skupni odbor sestal 6. junija 2005 in 18. junija 2007. Sama je zahtevala, naj se razdelitev premoženja SFRJ uvrsti na dnevni red, vendar pa je Hrvaška nasprotovala tej zahtevi. Naslednji sestanek naj bi bil kasneje istega leta v Beogradu, kjer bo slovenska Vlada svojo zahtevo ponovila. Prav tako je BMP obvestila o svoji pripravljenosti, da v vsakem primeru nadaljuje s pogajanjem.

109. V svojih stališčih, predloženih Velikemu senatu, je Vlada intervenientka navedla, da se jamstvo iz 7. člena Priloge C nanaša samo na banke, ki so v stečaju, kar pa za Ljubljansko banko ne velja (gl. odstavek 38 zgoraj). Zato devizne vloge Glavne podružnice Zagreb ne morejo biti predmet nadaljnjih pogajanj v smislu sporazuma. Vendar pa je Slovenija kljub temu v okvir pogajanj o državnem nasledstvu vključila terjatve iz naslova vlog Glavne podružnice Zagreb pri NBJ. Na tej podlagi je bil njen delež v premoženju, ki naj se ga razdeli, za 20 % višji.

6. Dvostranska pogajanja med Slovenijo in Hrvaško

110. Neplačana sredstva deviznih hranilnih vlog pri Glavni podružnici Zagreb so bila tudi predmet pogostih dvostranskih pogajanj med Slovenijo in Hrvaško, vendar do rešitve ni prišlo.

111. Dvostranska Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o

ureditvi premoženjskopравnih razmerij je začela veljati 23. februarja 2000. 1. člen te pogodbe določa, da se odnosi med Slovenijo in Hrvaško v zvezi z Glavno podružnico Zagreb uredijo s posebnimi pogodbami, ki jih bosta sklenili obe državi (gl. odstavek 184).

Okoliščine posameznih zadev

1. Pritožba št. 44574/98, gospod Ivo Kovačić

(a) Hranilna vloga in postopek na Hrvaškem

112. Žena gospoda Kovačića je imela devizni hranilni račun pri Glavni podružnici Zagreb. Gospod Kovačić je bil tudi sam stranka zagrebske poslovalnice več kot 30 let.

113. Dne 24. oktobra 1984 sta pritožnik in njegova žena sklenila triletno pogodbo o vezavi deviz z avtomatskim podaljšanjem za znesek 66.771,12 DEM z letno obrestno mero 12,5 %. Pogodba je med drugim določala, da za vlogo jamči SFRJ. Zadnji dvig z računa je bil opravljen avgusta 1990.

114. Dne 10. septembra 1990 je gospod Kovačić s svojega računa skušal dvigniti 40.000 DEM. Zaradi nedospelosti roka je poslovodja banke zavrnil njegovo zahtevo in predlagal, naj se vrne po 24. oktobru 1990, datumu ročnosti. 25. oktobra 2005 je poslovodja banke ponudil mesečna izplačila po 4.000 DEM. Vendar do izplačil ni prišlo.

115. Gospod Kovačić in njegova žena sta večkrat poskušala doseči izplačilo. 17. aprila 1991 ju je banka obvestila, da ne more izvršiti izplačil, saj ni razčiščeno njeno razmerje z NBJ, jugoslovanski devizni trg pa ne deluje.

116. Po bančnem izpisku z dne 14. oktobra 1993 je znesek stanja na računu takrat znašal 49.794,30 DEM.

117. Po tem, ko ga je banka zavrnila, je pritožnik vložil tožbo proti »Ljubljanski banki, Glavni podružnici Zagreb« pred Občinskim sodiščem v Zagrebu (*Općinski sud*), v kateri je zahteval izplačilo depozita z obrestmi. 2. decembra 1997 je sodišče med drugim ugotovilo, da je gospod Kovačić podedoval zadevno devizno hranilno vlogo od svoje žene, ki je v vmesnem času umrla. Naložilo je »Ljubljanski banki, Glavni podružnici Zagreb«, naj pritožniku v petnajstih dneh izplača sredstva, povečana za zamudne obresti; po zatrjevanju pritožnika je skupna vsota znašala 61.000 DEM.

118. Sodišče je tudi ugotovilo, da se ne morejo uporabiti določbe Uredbe o pretvorbi deviznih vlog občanov pri bankah v javni dolg Republike Hrvaške, saj sedež banke ni na hrvaškem ozemlju, gospod Kovačić pa svojega depozita ni prenesel na hrvaško banko. 22. aprila 1998 je odločba postala pravnomočna in izvršljiva.

119. Gospod Kovačić je nato pred Občinskim sodiščem v Zagrebu vložil predlog za izvršbo, sodišče pa je 1. oktobra 1998 izdalo sklep o izvršbi v korist pritožnika. Sodišče je kasneje izvršilni postopek prekinilo.

120. Leta 1998 je gospod Kovačić skušal dvigniti svoja sredstva, najprej pri Glavni podružnici Zagreb in kasneje pri Ljubljanski banki v Ljubljani. 6. julija in 14. septembra 1998 so ga bančni uslužbenci obvestili, da banka nima sredstev in da je račun zamrznjen.

(b) Postopek v Sloveniji

121. Dne 7. decembra 1998 je gospod Kovačić na Okrožno sodišče v Ljubljani vložil zahtevek, da bi ugotovil, v kolikšni meri je izvršljiva odločba hrvaškega sodišča z dne 2. decembra 1997. 21. junija 1999 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo odločbo o priznanju in izvršljivosti hrvaške sodbe. Vendar pa gospod Kovačić izvršitve odločbe z dne 2. decembra 1997 pred slovenskimi sodišči ni zahteval.

(c) Kasnejši postopek na Hrvaškem

122. Dne 24. decembra 2001 je gospod Kovačić zahteval vpis zavarovanja hipoteke na zemljišču v Osijeku (Hrvaška), ki je bilo last Glavne podružnice Zagreb.

123. Dne 5. marca 2003 je Občinsko sodišče v Osijeku ugodilo njegovi zahtevi. Po pritožbi je sodišče druge stopnje – Županijsko sodišče v Osijeku (*Županijski sud u Osijeku*) 5. junija 2003 potrdilo sodbo. Prav tako je ugotovilo, da je z začetkom veljavnosti Pogodbe med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o ureditvi premoženjskopравnih razmerij (gl. odstavek 184 spodaj) in naknadnim sklepom, sprejetim 27. aprila 2002, prenehala veljati prepoved razpolaganja z nepremičninami v lasti Ljubljanske banke.

124. Leta 2003 je 42 posameznikov, med njimi gospod Kovačić in gospod Mrkonjić, vložilo zahtevke za zaseg in prodajo nepremičnin v lasti Ljubljanske banke (gl. odstavek 152 spodaj).

125. Dne 17. julija 2003 je gospod Kovačić dobil sklep o izvršbi za znesek 49.794,30 DEM (25.459,42 EUR) z obrestmi, obračunanimi od 1. januarja 1992 do plačila, in za stroške postopka za pridobitev hipoteke v znesku 2.967,42 HRK (406,49 EUR) ter stroškov naknadnega izvršilnega postopka.

126. Dne 30. marca 2004 je bilo premoženje Glavne podružnice Zagreb v izvršilnem postopku, ki ga je sprožil hrvaški varčevalec gospod B., prodano za znesek 3.903.000 HRK (534.657,53 EUR). Več drugih imetnikov računov se je pridružilo temu postopku. Odločba je bila izdana 9. aprila 2004.

127. Dne 24. maja 2004 je bil znesek, dobljen s prodajo, deponiran pri Občinskem sodišču v Osijeku. 15. julija 2004 je bil na Občinskem sodišču v Osijeku opravljen narok za razdelitev zneska, dobljenega s prodajo.

128. Dne 20. julija 2004 je Občinsko sodišče v Osijeku izdalo sklep o razdelitvi zneska, dobljenega s prodajo. Gospodu Kovačiću je bilo dosojenih 291.306,60 HRK (39.905 EUR) (za glavni dolg in obresti) in gospodu Mrkonjiću 180.515,72 HRK (24.728 EUR) (za glavni dolg in stroške), oboje plačljivo na račun gospoda Žugića. Obema so bili dosojeni tudi stroški izvršilnega postopka. Več upnikov, med njimi tudi pritožnika, je vložilo pritožbo zoper ta sklep v delu, ki se je nanašal na sodne stroške (gl. odstavek 153 spodaj).

129. Dne 21. oktobra 2004 je Županijsko sodišče v Osijeku razveljavilo sklep in zadevo vrnilo v ponovno odločanje.

130. Dne 28. februarja 2005 je bil opravljen narok. 8. aprila 2005 je Občinsko sodišče v Osijeku izdalo nov sklep o razdelitvi zneska, dobljenega s prodajo.

131. Zadevni del tega sklepa se glasi:

»Občinsko sodišče v Osijeku je ... sklenilo:

I. Ugotovi se, da je bila nepremičnina, vpisana v zemljiško knjigo v k.o. Osijek ... prodana ... za znesek 3.903.000 HRK [534.657,53 EUR].

II. Stroški izvršilnega postopka se izplačajo iz zneska, dobljenega s prodajo, kakor sledi:

...

18. Ivo Kovačić (I-Ovr-186/02 in I-Ovr-128/02), ki ga zastopa odvetnik Milivoje Žugić iz Zagreba, znesek 15.742,62 HRK [2.156,50 EUR], ki se ga plača na žiro račun odvetnika Milivoja Žugića ... pri Privredni banki d.d. Zagreb.

...

Celotni znesek povračila stroškov izvršilnega postopka znaša 404.193,80 HRK [55.369 EUR]. K temu znesku se doda ... znesek 23.180 HRK [3.175 EUR] za upnike, ki jih zastopa odvetnik Milivoje Žugić [za pritožbeni postopek] ...

III. Iz zneska, dobljenega s prodajo, se izplačajo naslednje terjatve:

...

18. Ivo Kovačić iz Zagreba – terjatev iz sklepa o izvršbi št. I-Ovr-186/02 in I-Ovr-128/02 v delu, ki se nanaša na sodne stroške v znesku 2.964,42 HRK [406 EUR], kar se plača na žiro račun odvetnika Milivoja Žugića iz Zagreba ... pri Privredni banki d.d. Zagreb, in glavni dolg v znesku 288.339,18 HRK [39.498,50 EUR], kar skupaj znaša 291.306,60 HRK [39.905 EUR].«

132. Gospod Kovačić in gospod Mrkonjić sta se zoper ta sklep pritožila, spet z utemeljitvijo, da sta upravičena do višjega povračila stroškov. 7. julija 2005 je Županijsko sodišče v Osijeku zavrnilo pritožbo. Sklep z dne 8. aprila 2005 je tako postal pravnomočen.

133. Dne 20. julija 2005 je gospod Kovačić prejel izplačilo svojih deviznih vlog v celoti, vključno z dosojenimi stroški.

2. Pritožba št. 45133/98, gospod Marjan Mrkonjić

(a) Hranilna vloga in postopek na Hrvaškem

134. Gospod Mrkonjić ima devizni hranilni račun pri Glavni podružnici Zagreb.

135. Dne 18. julija 1984 je opravil vplačilo na račun. 18. julija 1987 je podpisal

triletno pogodbo o vezavi z avtomatskim podaljšanjem za znesek 26.754,26 švicarskih frankov (CHF) z letno obrestno mero 12,5 %.

136. Dne 2. maja 1993 je s pisnim obvestilom zaprl račun, ni pa mogel dvigniti preostalega stanja. Glede na bančni izpisek z dne 30. julija 1993 je znesek njegovih prispevkov skupaj s pripadajočimi obrestmi v tem času znašal 31.265,92 CHF.

137. Dne 30. julija 1993 je gospod Mrkonjić pred hrvaškim sodiščem vložil tožbo v pravnem postopku za izplačilo sredstev in obresti. 23. avgusta 1994 je Občinsko sodišče v Zagrebu naložilo »Ljubljanski banki, Glavni podružnici Zagreb«, naj pritožniku plača dolgovani znesek, namreč 31.265,92 CHF z zamudnimi obrestmi. Glavna podružnica Zagreb se je pritožila. Drugostopenjsko sodišče je 12. septembra 1995 pritožbo zavrnilo.

138. Po navedbah gospoda Mrkonjića je 28. decembra 1995 s svojega računa dvignil del svojega depozita (7.850,07 CHF).

139. Dne 23. julija 1997 je Glavna podružnica Zagreb plačala gospodu Mrkonjiću del glavnice in sodne stroške.

(b) Pritožnikovi poskusi, da bi dvignil svoje prihranke

140. Leta 1998 je gospod Mrkonjić na Ljubljansko banko v Sloveniji naslovil več dopisov s prošnjo, naj se mu omogoči dvig njegovega denarja.

141. Dne 10. novembra 1998 ga je bančni uslužbenec obvestil, da je njegov denar deponiran pri NBJ in da je bil dostop banke do depozitov v Beogradu takoj po slovenski in hrvaški neodvisnosti onemogočen. Slovenija in Hrvaška poskušata najti rešitev pomembnih vprašanj, med katerimi so tudi »stare devizne vloge«.

142. Dne 9. decembra 1998 je bančni uslužbenec gospoda Mrkonjića obvestil, da sta se Slovenija in Hrvaška dogovorili, da bo problem »starih deviznih vlog« reševala mednarodna arbitraža. Enako obvestilo je dobil 18. januarja 1999 in 3. januarja 2000.

143. V letih 2000 in 2001 je gospod Mrkonjić od Ljubljanske banke in Glavne podružnice Zagreb večkrat zahteval izplačilo svojega denarja. Z dopisi z dne 4. aprila 2000 ter 20. februarja, 22. februarja, 26. junija in 16. julija 2001 so ga bančni uslužbenci obvestili, da še niso našli rešitve.

144. Dne 12. februarja 2001 je gospod Mrkonjić Zagreb za zavarovanje plačila neplačanega dolga, ki je znašal 26.845,61 EUR z obrestmi, zahteval vpis hipoteke na zemljišču v Osijeku, ki je bilo last Glavne podružnice Zagreb. Županijsko sodišče v Osijeku je ugodilo njegovi zahtevi 12. marca 2002, pritožbeno sodišče v Osijeku pa je to sodbo spremenilo 25. aprila 2002. Vendar pa je Vrhovno sodišče 27. februarja 2003 potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.

145. Bančni izpisek z dne 14. aprila 2004 izkazuje, da je stanje na hranilni vlogi gospoda Mrkonjića na ta dan, skupaj s pripadajočimi obrestmi, znašalo 28.562,14 CHF.

(c) »Pogodba o odstopu terjatve«

146. Dne 29. aprila 2004 je gospod Mrkonjić obvestil Sodišče, da je pred dvema dnevoma gospodu Žugiću preklical pooblastilo za zastopanje.

147. Poleg tega je poslal kopijo »pogodbe o odstopu terjatve«, s katero je gospodu

Žugiću odstopil svojo neporavnano terjatev proti Glavni podružnici Zagreb, namreč 28.562,14 CHF z obrestmi in stroški postopka. V zameno za to se je gospod Žugić zavezal, da bo pritožniku do določenega dne plačal 70 % tega zneska. Razlog gospoda Mrkonjića za preklic pooblastila gospodu Žugiću in razveljavitev navedene pogodbe je bil v tem, ker slednji pritožniku do določenega datuma ni plačal dolgovanega zneska.

148. Dne 20. avgusta 2004 je Sodišče gospoda Žugića zaprosilo za pripombe na obvestilo, ki ga je prejelo od gospoda Mrkonjića.

149. Dne 8. septembra 2004 je gospod Žugić odgovoril, da meni, da še vedno zastopa gospoda Mrkonjića, saj ta ni preklical svojega pooblastila za zastopanje. Dodal je, da pogodba ni bila izvršena, ker je bila soglasno razveljavljena.

150. Dne 6. decembra 2004 je gospod Mrkonjić za svojega zastopnika v postopku pred Sodiščem pooblastil gospoda Nogolico.

151. Dne 18. marca 2005 je gospod Mrkonjić obvestil Sodišče, da je ponovno pooblastil gospoda Žugića za svojega zastopnika.

(d) Izvršilni postopek na Hrvaškem

152. Leta 2003 je 42 posameznikov, med njimi tudi gospod Mrkonjić, vložilo zahteve za zaseg in prodajo nepremičnin v lasti Ljubljanske banke. Predlog za izvršbo gospoda Mrkonjića je bil pridružen izvršilnemu postopku, ki se je že vodil pred Občinskim sodiščem v Osijeku. V okviru tega postopka je 30. marca 2004 prišlo do prodaje premoženja Glavne podružnice Zagreb (gl. odstavek 124 zgoraj).

153. Dne 20. julija 2004 je Občinsko sodišče v Osijeku izdalo sklep o razdelitvi zneska, dobljenega s prodajo. Gospodu Mrkonjiću je bilo dosojenih 180.515,72 HRK (24.728 EUR) za glavni dolg in obresti, ki se izplača na račun gospoda Žugića. Dosojeni so mu bili tudi stroški izvršilnega postopka, vendar je vložil pritožbo zoper sklep v delu, ki se je nanašal na sodne stroške (gl. odstavek 128 zgoraj).

154. Dne 4. novembra 2004 je predstavnik Ljubljanske banke obvestil gospoda Mrkonjića, da je denar deponiran pri Občinskem sodišču v Osijeku, da pa izvršilni postopek še ni končan.

155. Dne 8. aprila 2005 je Občinsko sodišče v Osijeku izdalo nov sklep o razdelitvi zneska, dobljenega s prodajo. Gospod Mrkonjić, ki ga je zastopal gospod Žugić, je vložil pritožbo zoper sklep, ker je menil, da je upravičen do višjega povračila stroškov. 7. julija 2005 je Županijsko sodišče v Osijeku zavrnilo pritožbo. Sklep z dne 8. aprila 2005 je tako postal pravnomočen.

156. Zadevni del tega sklepa se glasi:

»Občinsko sodišče v Osijeku je ... sklenilo: ...

II. Stroški izvršilnega postopka se izplačajo iz zneska, dobljenega s prodajo, kakor sledi:

...

9. Marjan Mrkonjić (I-Ovr-125/01), ki ga zastopa odvetnik Milivoje Žugić iz Zagreba, znesek 25.374,22 HRK [3.476 EUR], ki se ga plača na žiro račun odvetnika Milivoja Žugića ... pri Privredni banki d.d. Zagreb; preostanek upnikovega zahtevka se zavrne.

...

III. Iz zneska, dobljenega s prodajo, se izplačajo naslednje terjatve:

...

9. Marjan Mrkonjić iz Basla – terjatev iz sklepa o izvršbi št. I-Ovr-125/01 v delu, ki se nanaša na sodne stroške v znesku 10.132,66 HRK [1.388 EUR], kar se plača na žiro račun odvetnika Milivoja Žugića iz Zagreba ... pri Privredni banki d.d. Zagreb, in glavni dolg v znesku 170.383,06 HRK [23.340 EUR], kar skupaj znaša 180.515,72 HRK [24.728 EUR].

...«

157. Dne 20. julija 2005 je gospod Mrkonjić prejel celotno izplačilo svoje devizne hranilne vloge, vključno z dosojenimi stroški.

3. Pritožba št. 48316/99, gospa Dolores Golubović

(a) Pritožnično varčevanje

158. Gospa Golubović, ki je bila v času vložitve pritožbe pri Sodišču, upokojenka, je imela devizno hranilno vlogo pri Glavni podružnici Zagreb kot dedinja prvotnega imetnika računa, pokojnega gospoda Ostoja Mejića, in sicer na podlagi sklepa Občinskega sodišča v Karlovcu z dne 20. februarja 1998. Sklep je pravnomočen in izvršljiv.

159. Dne 6. oktobra 1994 so bili zneski na prvi hranilni knjižici gospoda Mejića ugotovljeni, kot sledi: 31.065,59 DEM, 4.468,50 CHF in 2.897,60 avstrijskih šilingov (ATS). Zneski na drugi hranilni knjižici gospoda Mejića na dan 31. december 1993 pa so bili ugotovljeni, kot sledi: 5.307,54 DEM, 13.074,44 USD, 904,94 CHF, 6.480,51 ATS in 167.146 italijanskih lir (ITL). Po navedbah pritožnice so bili ti zneski vplačani med leti 1986 in 1990.

160. Dne 29. maja 2001 je Glavna podružnica Zagreb na podlagi sklepa Občinskega sodišča v Karlovcu z dne 20. februarja 1998 izdala hranilno knjižico na ime pritožnice. Zneski so, skupaj s pripadajočimi obrestmi, znašali 39.085,45 DEM, 14.092,89 USD, 5.627,59 CHF, 10.077,41 ATS in 193.495 ITL.

(b) Drugi podatki, ki jih je posredovala pritožnica

161. Gospa Golubović je trdila, da je Ljubljanska banka leta 1992 svetovala hrvaškemu imetniku hranilnih vlog, naj omejijo dvige svojih sredstev na 500

DEM.

162. Dne 3. novembra 1998 je bančni uslužbenec Glavne podružnice Zagreb obvestil pritožnico, da so bili vsi računi v konvertibilnih valutah zamrznjeni in da z njih niso možna nikakršna izplačila. Potrdil je, da so za odločanje o terjatvah pristojna hrvaška sodišča, vendar pa je dodal, da se sodbe ne izvršujejo zaradi finančnih težav hrvaške podružnice. Slovenska in hrvaška vlada se trudita najti rešitev nastalega problema.

(c) Postopek na Hrvaškem

163. Po navedbah tožene Vlade je gospod Steinfl, dedič gospe Golubović, 6. februarja 2007 proti »Ljubljanski banki, Glavni podružnici Zagreb« vložil tožbo, s katero zahteva plačilo neplačanega depozita in obresti po stanju na dan 28. februar 2005. Kolikor je Sodišču znano, postopek trenutno teče pred Občinskim sodiščem v Zagrebu.

II. UPOŠTEVNO DOMAČE PRAVO IN PRAKSA

A. Zakonodaja nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ)

1. Zakon o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino (Ur. list SFRJ, št. 15/77)

164. Drugi odstavek 51. člena se glasi:

»Narodna banka Jugoslavije mora na zahtevo pooblaščne banke sprejemati v depozit devize, ki jih imajo občani na računih pooblaščne banke, in hkrati odobravati brezobrestni kredit v višini dinarske protivrednosti tisti pooblaščeni banki, katere devize sprejema v depozit.«

2. Zakon o deviznem poslovanju (Ur. list SFRJ, št. 66/85, 59/88 in 82/90)

165. Zadevne določbe se glasijo:

14. člen, kot je bil spremenjen

»1. Domače fizične osebe smejo imeti devize na deviznem računu ali kot devizno hranilno vlogo pri pooblaščeni banki ter jih uporabljati za plačevanje v tujini v skladu s tem zakonom.

...

3. Za devize na deviznih računih in devizne hranilne vloge jamči federacija.

4. Pogoji in način izpolnjevanja jamstvenih obveznosti se uredijo s posebnim zveznim zakonom.«

71. člen

»1. Domače fizične osebe lahko prodajo konvertibilne devize pooblaščenim banki in drugemu pooblaščenemu menjalcu oziroma jih lahko vložijo na devizni račun ali kot devizno hranilno vlogo pri pooblaščenim banki.

2. Devize, ki jih imajo na deviznem računu ali kot devizno hranilno vlogo, lahko domače fizične osebe uporabljajo za plačevanje uvoza blaga in storitev, ki ga opravljajo v skladu z zveznim zakonom, ki ureja zunanjetrgovinsko poslovanje, in sicer za lastne potrebe in za potrebe ožjih družinskih članov.

...

4. Devize iz drugega odstavka tega člena lahko uporabljajo domače fizične osebe za nakup obveznic, ki se glasijo na tujo valuto, za volila v znanstvene ali humanitarne namene v Jugoslaviji in za plačilo življenjskega zavarovanja pri zavarovalnih organizacijah v Jugoslaviji.

5. Narodna banka Jugoslavije predpiše, kako se vodijo devizni računi in devizne hranilne vloge za domače in tuje fizične in pravne osebe.«

3. Zakon o bankah in drugih finančnih organizacijah (Ur. list SFRJ, št. 10/89, 40/89, 87/89, 18/90 in 72/90)

166. 76. člen se glasi:

»Za dinarske hranilne vloge in tekoče račune občanov pri bankam in Poštni hranilnici jamči Narodna banka Jugoslavije po zveznem zakonu, za hranilne vloge v tuji valuti in za depozite na deviznih računih občanov in tujih fizičnih oseb pa jamči federacija...«

4. Zakon o sanaciji, stečaju in likvidnosti bank in drugih finančnih organizacij (Ur. list SFRJ, št. 84/89 in 63/90)

167. 18. člen se glasi:

»Pravne posledice začetka stečajnega postopka nastanejo z dnem izdaje odločbe o začetku stečajnega postopka in so v naslednjem:

1) aktivira se jamstvo Narodne banke Jugoslavije in federacije za hranilne vloge ter tekoče in devizne račune občanov...«

168. 25. člen se glasi:

»V letu 1990 se lahko sprejme sklep o uvedbi sanacijskega postopka tudi za banko, ki je postala del kake druge banke z uskladitvijo svoje organizacije, poslovanja in samoupravnih splošnih aktov z Zakonom o bankah in drugih finančnih organizacijah ...«

B. Zakonodaja in sodna praksa Republike Slovenije

1. Ustava Republike Slovenije (Ur. list RS, št. 33/91)

169. Zadevne določbe se glasijo:

8. člen

»Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo. Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe se uporabljajo neposredno.«

22. člen

»Vsakomur je zagotovljeno enako varstvo njegovih pravic v postopku pred sodiščem in pred drugimi državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih.«

33. člen

»Zagotovljena je pravica do zasebne lastnine in dedovanja.«

153. člen, drugi odstavek

»Zakoni morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z veljavnimi mednarodnimi pogodbami, ki jih je ratificiral državni zbor, podzakonski predpisi in drugi splošni akti pa tudi z drugimi ratificiranimi mednarodnimi pogodbami.«

160. člen

»Ustavno sodišče odloča:

1. o skladnosti zakonov z ustavo;

2. o skladnosti zakonov in drugih predpisov z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami in s splošnimi načeli mednarodnega prava;

...

6. o ustavnih pritožbah zaradi kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin s posamičnimi akti;

...

Če zakon ne določa drugače, odloča ustavno sodišče o ustavni pritožbi le, če je bilo izčrpano pravno varstvo. O tem, ali ustavno sodišče ustavno pritožbo sprejme v obravnavo, odloči na podlagi meril in postopka, določenih z zakonom.«

2. Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Ur. list RS, št. 1/91-I)(Ustavni zakon iz leta 1991)

170. Tretji odstavek 19. člena se glasi:

»Za devize na deviznih računih in deviznih hranilnih knjižicah, vložene v bankah na ozemlju Republike Slovenije, za katere je do uveljavitve tega zakona jamčila SFRJ, prevzame jamstvo Republika Slovenija po stanju na dan uveljavitve tega zakona.«

3. Ustavni zakon o dopolnitvah Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Ur. list RS, št. 45/94)(Ustavni zakon iz leta 1994)

171. Zadevne določbe se glasijo:

Preambula

»Izhajajoč iz ugotovitve, da je

- zaradi pomanjkanja volje nekaterih drugih držav, nastalih na ozemlju nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (v nadaljnjem besedilu: nekdanja SFRJ) in bank s sedežem v teh državah,

- zaradi dejanskih in pravnih razlogov, ki jih pogojujejo: vojna na delu ozemlja nekdanje SFRJ, mednarodne sankcije proti tako imenovani ZRJ (Srbija in Črna gora) in zlom finančnih in gospodarskih sistemov v nekaterih državah, nastalih na ozemlju nekdanje SFRJ, protipravna in goljufiva uporaba skupnih finančnih sredstev nekdanje SFRJ s strani tako imenovane ZRJ, tudi za financiranje agresorske vojne na delu ozemlja nekdanje SFRJ,

sporazum o pravnem nasledstvu in o prevzemu obveznosti in terjatev nekdanje SFRJ in pravnih oseb na njenem ozemlju sedaj nemogoč in tudi v bližnji prihodnosti bistveno otežen

- in zaradi ugotovitve, da bi uveljavitev terjatev tujih upnikov, kot tudi subjektov iz tako imenovane ZRJ (Srbija in Črna gora), ki so postali upniki na podlagi nakupov terjatev iz naslova novega finančnega sporazuma – New Financing Agreement (v nadaljnjem besedilu: NFS), po katerem so solidarno zavezane za odplačilo celotnega dolga tudi banke s sedežem v Republiki Sloveniji, pomenila veliko nevarnost za finančni in gospodarski sistem Republike Slovenije

ter z namenom, da se na podlagi pogajanj s tujimi upniki poišče pošteno rešitev za prevzem ustreznega deleža državnih dolgov nekdanje SFRJ, katerih neposredni koristnik ni ugotovljiv...«

22. b člen

»Ljubljanska banka d.d., Ljubljana in Kreditna banka Maribor, d.d. Maribor prepustita poslovanje in premoženje novima bankama, ustanovljenima po določbah tega ustavnega zakona.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka Ljubljanska banka d.d., Ljubljana in Kreditna banka Maribor, d.d. Maribor obdržita:

...

3. celotne obveznosti za devize na deviznih računih in deviznih hranilnih knjižicah, za katere Republika Slovenija ni prevzela jamstva po 19. členu tega ustavnega zakona,

4. obveznosti do NBJ in tiste obveznosti do tujih upnikov, za katere je dala jamstvo nekdanja SFRJ, sredstva pa so porabili končni koristniki iz drugih republik nekdanje SFRJ,

5. pripadajoče terjatve iz teh naslovov.

Ljubljanska banka d.d., Ljubljana obdrži odnos do sedanjih podružnic in hčere Ljubljanske banke d.d. s sedeži v drugih republikah na ozemlju nekdanje SFRJ s tem, da obdrži tudi ustrezni delež terjatev do NBJ iz naslova deviznih hranilnih vlog.«

22. c člen

»Pristojno sodišče vpiše po uradni dolžnosti:

1. Agencijo Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic kot lastnika in upravo Ljubljanske banke d.d., Ljubljana, Trg republike 3, in Kreditne banke Maribor d.d., Ljubljana, Trg republike 3,

2. upravljanje s preostankom premoženja kot njun poslovni predmet.«

22. č člen

»Z dnem uveljavitve tega ustavnega zakona se ustanovita novi banki.

Firmi novih bank sta:

1. Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana, Trg republike 2, in

...

Upravi novih bank morata sprejeti zaključni bilanci bank iz 22.b člena tega ustavnega zakona po stanju na dan uveljavitve tega ustavnega zakona. V teh bilancah so izkazane obveznosti do NBJ in obveznosti do tujih upnikov iz naslova odnosov s subjekti iz nekdanje SFRJ, kot tudi ustrezno premoženje.

...«

22. f člen

»Republika Slovenija in novi banki ne priznavajo dolga tujim upnikom, za katere veljajo sankcije Organizacije združenih narodov v skladu z Resolucijo Varnostnega sveta OZN št. 757/1992 in 820/1993.

Tudi v primeru ukinitve sankcij OZN iz prejšnjega odstavka oziroma do sklenitve in ratifikacije celovitega ali delnega sporazuma o pravnem nasledstvu nekdanje SFRJ, oziroma sporazuma s tujimi upniki, nobeno uveljavljanje terjatev in noben pravni ali drug začet postopek, usmerjen na zaseg premoženja bank ne more imeti nobenih pravnih posledic in ga sodišča Republike Slovenije ne bodo priznavala.«

4. Zakon o poravnavanju obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog (Ur. list RS, št. 7/93)

172. Zadevne določbe se glasijo:

1. člen

»S tem zakonom se ureja način poravnavanja obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog občanov, vloženih v bankah na ozemlju Republike Slovenije, ki so jih banke deponirale pri Narodni banki Jugoslavije.«

2. člen

»Obveznosti bank iz deviznih vlog ... postanejo dolg Republike Slovenije.

...«

3. člen

»Terjatve bank do Narodne banke Jugoslavije v višini neizplačanih deviznih vlog se prenesejo na Republiko Slovenijo.«

5. Zakon o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo (Ur. list RS, št. 10/93)

173. Zadevne določbe se glasijo:

1. člen

»Za uveljavljanje terjatev in poravnavanje obveznosti Republike Slovenije ter pravnih in fizičnih oseb z območja Republike Slovenije v postopku delitve premoženja, pravic in obveznosti Socialistične federativne republike Jugoslavije se ustanovi Sklad RS za uveljavljanje pravic in obveznosti v postopku sukcesije (v nadaljnjem besedilu: Sklad).«

15. člen

»Pravne in fizične osebe, ki imajo na dan uveljavitve tega zakona neporavnane terjatve in obveznosti do subjektov nekdanje federacije, lahko sklenejo s Skladom pogodbo, s katero prenesejo na Sklad svoje neporavnane terjatve in obveznosti oziroma pooblastilo Sklad, da v njihovem imenu in za njihov račun opravi izterjavo in poravnavo obveznosti.«

6. Zakon o dopolnitvah Zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo (Ur. list RS, št. 40/97)

174. Zadevne določbe se glasijo:

15. člen

»Če zoper osebe, ki imajo sedež ali stalno bivališče v Republiki Sloveniji, teče pravdni ali izvršilni postopek, tožeča stranka ali upnik pa ima sedež ali bivališče v Republiki Sloveniji ali v eni od republik bivše SFRJ ali v drugi državi in je terjatev pridobila s pravnim poslom ali na podlagi pravnomočne sodne odločbe, sodišče po uradni dolžnosti pravdni postopek prekine oziroma izvršbo odloži.

Pravdni postopek, začet po uveljavitvi tega zakona, se prekine z dnem, ko je tožba vročena toženi stranki.

Izvršilni postopek, začet po uveljavitvi tega zakona, se še pred odločitvijo o predlogu za izvršbo prekine z dnem, ko sodišče prejme mnenje iz 15. g člena tega zakona.«

15. d člen

»Po določbah 15. č člena tega zakona sodišče odloča tudi v primeru, ko fizične in pravne osebe niso ravnale ali niso bile upravičene ravnati po 15. členu, tožbeni zahtevek pa je posredno ali neposredno povezan s pravnimi razmerji do subjektov nekdanje federacije, ali s pravnimi razmerji iz naslova statusne odgovornosti do subjektov iz nekdanje SFRJ.«

15. e člen

»Postopek, prekinjen oziroma odložen s 15. č členom sodišče nadaljuje po uradni dolžnosti po uveljavitvi [novega] zakona ...«

15. g člen

»Za ugotovitev dejstev iz 15. č, 15. d ... člena sodišče po uradni dolžnosti predhodno pridobi mnenje sklada, ki je podlaga za odločitev.

...«

7. Zakon o Skladu Republike Slovenije za nasledstvo in visokem predstavniku Republike Slovenije za nasledstvo (Ur. list RS, št. 29/2006)

175. 23. člen se glasi:

»1. Postopki pred sodišči v Republiki Sloveniji, ki zadevajo devizne hranilne vloge v poslovni banki ali katerikoli njeni podružnici v katerikoli državi naslednici nekdanje SFRJ in ki so prekinjeni oziroma odloženi na podlagi Zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo ... , ostanejo prekinjeni oziroma odloženi. Postopki iz prejšnjega stavka, ki so se nadaljevali, se ponovno prekinejo oziroma odložijo.

2. Postopki iz prejšnjega odstavka so prekinjeni oziroma odloženi do rešitve vprašanja prevzema jamstva SFRJ ali Narodne banke Jugoslavije za te vloge v skladu s 7. členom priloge C Sporazuma o vprašanjih nasledstva in se po izpolnitvi tega pogoja nadaljujejo po uradni dolžnosti...«

8. Sodna praksa Ustavnega sodišča Republike Slovenije

176. Po ugotovitvi, da ne more dvigniti svojih prihrankov z »Ljubljanske banke – Glavne podružnice Zagreb«, je hrvaški varčevalec gospod Vukasinović sprožil postopek pred Ustavnim sodiščem in izpodbijal ustavnost 22. b in 22. f člena Ustavnega zakona iz leta 1994, ki je dopolnil Ustavni zakon iz leta 1991.

177. Dne 11. aprila 1996 je Ustavno sodišče zavrglo pobudo z ugotovitvijo, da je izpodbijani zakon ustavne narave in da zato sodišče ni pristojno za njegovo presojo. Dodalo je, da so bile ena od značilnosti skupnega življenja v SFRJ devizne

hranilne vloge, za katere je jamčila Narodna banka Jugoslavije. Obravnavano vprašanje se torej nanaša na prehod v novo ustavno ureditev Slovenije in je hkrati eno od področij, ki se nanašajo na nasledstvo SFRJ.

178. Dne 31. avgusta 1999 je hrvaški varčevalec gospod Perković vložil ustavno pobudo za začetek postopka ocene ustavnosti dopolnjenih 15. č in 15. d člena Zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo. Ustavno sodišče je 8. marca 2001 sklenilo, da gospod Perković ima pravni interes, in njegovo pobudo sprejelo v obravnavo.

179. Marca 2000 je hrvaška varčevalka gosa Gaković vložila ustavno pritožbo zoper sklep Okrajnega sodišča v Ljubljani o prekinitvi postopka na podlagi tretjega odstavka 15. č člena Zakona o dopolnitvah Zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo in zoper sklep Višjega sodišča v Ljubljani, ki je sklep sodišča prve stopnje potrdilo. 30. maja 2000 je Ustavno sodišče sklenilo, da gosa Gaković ima pravni interes, in njeno ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo.

180. Dne 20. februarja 2003 je Ustavno sodišče razveljavilo prekinitev postopka in vrnilo zadevo v nov postopek okrajnemu sodišču. Ugotovilo je, da je bila kršena pravice gospe Gaković do poštenega sojenja, saj je bilo o prekinitvi odloženo izključno na podlagi mnenja, ki ga je izdal Sklad Republike Slovenije za sukcesijo, ne da bi bila pritožnici dana možnost, da se do tega mnenja opredeli.

181. Dne 17. marca 2005 je Ustavno sodišče odločilo, da je Zakon o preoblikovanju Sklada Republike Slovenije za sukcesijo in ustanovitvi Javne agencije Republike Slovenije za nasledstvo v neskladju z Ustavo, ker ni zagotovil, da bi se lahko nadaljevali postopki, ki so bili prekinjeni oziroma odloženi na podlagi 15. č člena Zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo.

C. Zakonodaja Republike Hrvaške

1. Zakon o prevzemu zveznih zakonov s področja financ, ki se v Republiki Hrvaški uporabljajo kot republiški zakoni (Zakon o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti financija koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni – Narodne novine, št. 71/91)

182. 1. člen se glasi:

»Kot republiški zakoni se prevzamejo in uporabljajo naslednji zvezni zakoni:

...

3. Zakon o bankah in drugih finančnih organizacijah (Ur. list SFRJ, št. 10/89, 40/89, 87/89, 18/90 in 72/90);

...

13. Zakon o deviznem poslovanju (Ur. list SFRJ, št. 66/85, 71/86, 3/88, 59/88 in 82/90).«

2. Uredba o pretvorbi deviznih vlog občanov pri bankah v javni dolg Republike Hrvaške (Uredba o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug Republike Hrvatske – Narodne novine, št. 71/91)

183. Zadevne določbe se glasijo:

1. člen

»Ta uredba ureja pogoje in način pretvorbe deviznih vlog občanov pri bankah, ki poslujejo na območju Republike Hrvaške na dan 27. april 1991, v javni dolg Republike Hrvaške ter pogoje za uporabo in način uporabe teh deviznih vlog.

Pod deviznimi vlogami občanov v smislu te uredbe se razumejo:

devizni depoziti bank s sedežem na ozemlju Republike Hrvaške (v nadaljevanju: banke na Hrvaškem), deponirani pri Narodni banki Jugoslavije na podlagi deviznega varčevanja občanov, in

vloge na deviznih hranilnih knjižicah in deviznih računih občanov pri bankah na Hrvaškem, ki so jih občani na te banke prenesli v skladu z določbami 15. in 16. člena te uredbe z bank s sedežem izven ozemlja Republike Hrvaške.«

2. člen

»Stanje deviznih depozitov bank na Hrvaškem, deponiranih pri Narodni banki Jugoslavije na podlagi deviznega varčevanja občanov, in stanje deviznih vlog, za pripadajoče obresti za leto 1991 po valutni strukturi, v kateri je bilo izvršeno deponiranje, se pretvori v javni dolg Republike Hrvaške v smislu te uredbe.«

4. člen

»Republika Hrvaška izda za javni dolg iz 2. člena te uredbe bankam na Hrvaškem svoje obveznice v skladu z določbami te uredbe.«

6. člen

»Obveznice iz 4. člena te uredbe se amortizirajo v 20 polletnih obrokih, od katerih prvi zapade v plačilo 30. junija 1995.

Obveznica je prenosljiva, glasi se na prinosnika v DEM, izplača pa se v domači valuti po tečaju na dan izplačila.

Obveznice se glasijo na 100, 500 in 1.000 DEM.

Obrestna mera na obveznice znaša 5 % letno in se obračunava in izplačuje 30. junija in 31. decembra vsako leto v domači valuti po tečaju na dan izplačila, pri čemer začnejo obresti teči od 1. januarja 1992.«

15. člen

»Občani, ki imajo na dan 27. april 1991 devizno hranilno knjižico ali devize na deviznem računu pri bankah s sedežem izven ozemlja Republike Hrvaške, ki poslujejo na ozemlju Republike Hrvaške, lahko v roku 30 dni od začetka veljavnosti te uredbe svoje depozite prenesejo na eno od bank na Hrvaškem.

...«

16. člen

»Banke na Hrvaške so dolžne sprejeti prenos deviznih depozitov iz 15. člena te uredbe, o izvršenem prenosu terjatev pa so dolžne obvestiti banko izven ozemlja Republike Hrvaške o opravljenem prenosu.

...«

Mednarodno pravo

1. Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o ureditvi premoženjskopravnih razmerij (Ur. list RS, št. 31/99; Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o uređenju imovinskopravnih odnosa, Narodne novine, št. 15/99)

184. Relevantne določbe se glasijo:

1. člen

»Določbe te pogodbe se nanašajo na razreševanje premoženjskopravnih razmerij, ki so nastala pred in po vzpostavitvi državne neodvisnosti pogodbenic.

...

Razreševanje razmerij v zvezi z Jedrsko elektrarno Krško in Ljubljansko banko – Glavno filialo Zagreb ni predmet te pogodbe in se bodo uredila s posebnimi pogodbami.«

185. Pogodba je začela veljati 23. februarja 2000.

2. Sporazum o vprašanjih nasledstva, podpisan na Dunaju 29. junija 2001

186. Relevantne določbe se glasijo:

4. člen

»1. Ustanovi se Stalni skupni odbor visokih predstavnikov vsake države naslednice, ki jim lahko pomagajo strokovnjaki.

2. Glavna naloga odbora je nadzor nad učinkovitim uresničevanjem tega sporazuma, hkrati pa je to forum, na katerem se lahko razpravlja o vprašanjih, ki se utegnejo pojaviti med njegovim uresničevanjem. Odbor lahko, če je potrebno, daje ustrezna priporočila vladam držav naslednic.

3. Prvi formalni sestanek Stalnega skupnega odbora se skliče na pobudo Vlade Republike Makedonije v dveh mesecih od začetka veljavnosti tega sporazuma. Po podpisu tega sporazuma se odbor lahko začasno neformalno sestane, kadar koli to ustreza državam naslednicam.

4. Odbor sestavi svoj poslovnik.«

Priloga C, 2. člen

»...

3. Druge finančne obveznosti vključujejo:

a) jamstva SFRJ ali Narodne banke Jugoslavije za hranilne vloge v trdni valuti pri komercialni banki ali kateri koli njeni podružnici v kateri koli državi naslednici pred datumom njene razglasitve neodvisnosti in

b) jamstva SFRJ za hranilne vloge, vložene pred določenimi datumi pri podružnicah Poštne hranilnice v kateri koli republiki SFRJ.«

Priloga C, 7. člen

»O prevzemu jamstev SFRJ ali NBJ za devizne hranilne vloge v poslovni banki in kateri koli njeni podružnici v kateri koli državi naslednici pred dnem njene razglasitve neodvisnosti se

nemudoma začnejo pogajanja, pri čemer je zlasti treba upoštevati zaščito deviznih hranilnih vlog posameznikov. Ta pogajanja bodo potekala pod pokroviteljstvom Banke za mednarodne poravnave.«

Priloga G, 7. člen

»Vse fizične in pravne osebe iz vsake države naslednice imajo na podlagi vzajemnosti enako pravico dostopa do sodišč, upravnih sodišč in organov te države in drugih držav naslednic zaradi uresničevanja varstva svojih pravic.«

187. Sporazum je začel veljati 2. junija 2004.

Resolucija št. 1410 (2004) Parlamentarne skupščine Sveta Evrope (besedilo, ki ga je 23. novembra 2004 v imenu Skupščine sprejel Stalni odbor (gl. dok. 10135, poročilo Odbora za pravne zadeve in človekove pravice, poročevalec: gospod Jurgens)

188. Relevantne določbe se glasijo:

»Izplačilo deviznih depozitov, vplačanih v poslovalnicah Ljubljanske banke izven ozemlja Slovenije, 1977-1991

1. Parlamentarna skupščina se sooča z vprašanjem neizplačila Ljubljanske banke (v nadaljevanju: LB), Ljubljana, Slovenija za devizne vloge, deponirane pri podružnicah LB v Zagrebu, Sarajevu in Skopju v obdobju več kot deset let, med leti 1977 in 1991, pred razpadom Socialistične federativne republike Jugoslavije (v nadaljevanju: SFRJ).
2. Varčevalci iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške in »Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije«, držav naslednic Jugoslavije, trdijo, da je Slovenija dolžna plačati te depozite, saj se je sedež LB nahajal in se še nahaja v Sloveniji. Manjše in večje terjatve nekaj sto tisoč varčevalcev znašajo več sto milijonov nemških mark, vključno z zelo visokimi akumuliranimi obrestmi.
3. Skupščina meni, da je nepošteno pustiti varčevalce čakati, dokler ne bodo rešena pravna, gospodarska in politična vprašanja med državami naslednicami, ki so jamčile za te depozite.
4. Skupščina pozdravlja dejstvo, da so nekatere skupine varčevalcev prejele vsaj delno povračilo od svojih vlad: tisti, ki so svoje vloge vplačali v poslovalnicah LB v Sloveniji ali »Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji«, in tisti, ki so sprejeli omejeno ponudbo hrvaške Vlade, da prihranke pretvori v hrvaški javni dolg. Skupščina ocenjuje, da bi morala biti podobna rešitev ponujena vsem tistim, katerih vloge so bili izgubljene med propadom bančnega sistema v Jugoslaviji.
5. Skupščina ocenjuje, da ni njena naloga, da bi se opredelila v pravnem sporu med Slovenijo in nekaterimi varčevalci, ki so vložili svoje vloge v poslovalnice Ljubljanske banke v drugih nekdanjih jugoslovanskih republikah, ki ga je pred Evropskim sodiščem za človekove pravice sprožila skupina varčevalcev iz Hrvaške.

6. Skupščina zato ocenjuje, da je zlasti Sodišče – in ne Skupščina – tisto, ki mora odločiti, ali se bo v zadevah uporabil princip zaščite pred razlastitvijo, ki jo zagotavlja Evropska konvencija o človekovih pravicah, če bo Sodišče te zahteve ocenilo kot dopustne.

7. Ne glede na sklep Sodišča, ki je dve posamezni pritožbi hrvaških varčevalcev razglasilo za sprejemljivi, pa Skupščina ocenjuje, da bi problem odškodnine za toliko tisoč posameznikov lahko najbolje rešili po politični poti, med državami naslednicami, ne pa pred že tako prekomerno obremenjenim Sodiščem. Skupščina zato:

(i). poziva države naslednice SFRJ, naj brez nadaljnega odlašanja naslovijo vprašanje nezavidljivega stanja deviznih varčevalcev v nekdanjih jugoslovanskih bankah, od katerih so mnogi izgubili dostop do svojih skromnih življenjskih prihrankov v propadu bančnega sistema v SFRJ;

(ii). predlaga štirim zadevnim državam, naj pod nadzorom Sveta Evrope ustanovijo skupen sklad za vračilo varčevalcem glavnice njihovih prvotnih deviznih prihrankov, po možnosti z določenim pribitkom zaradi inflacije, da bi pomagali varčevalcem, ki jim je bil več kot deset let onemogočen dostop do njihovih življenjskih prihrankov. Sklad naj bi financirale vse štiri udeležene vlade, načeloma proporcionalno z višino deviznih depozitov na ozemlju vsake o njih. V pogajanjih o dogovoru o natančnem prevzemu bremena med državami naslednicami SFRJ bi morala biti potrebna pozornost namenjena naslednjim dejavnikom, tako da bi se jih lahko pravilno ugotovilo:

(a.) dejanske devizne transferje, prenesene na sedež Ljubljanske banke iz vlog, deponiranih v poslovalnicah v drugih republikah, in uporabo teh sredstev za gospodarski razvoj Slovenije;

(b.) ali je Ljubljanska banka po razpadu SFRJ imela možnost za nadaljevanje bančne dejavnosti v drugih republikah, s čimer bi ji bilo omogočeno to poplačilo dolgove za kredite, ki so bili odobreni njenim strankam;

(c.) dejstvo, da so nekatere države varčevalcem že naklonile povračilo in da so te države prevzele terjatve teh varčevalcev;

(iii.) poziva Evropsko unijo, naj preuči možnost prispevka v ta skupni sklad;

(iv.) nalaga Odboru za gospodarske zadeve in razvoj, naj preuči načine za ustanovitev zgoraj omenjenega skupnega sklada.

PRAVO

I. PREDHODNA VPRAŠANJA

A. Pravni interes

Nasledniki gospoda Kovačiča in gospe Golubović

189. Sodišče ugotavlja, da sta pritožnika gospod Ivo Kovačič in gospa Dolores Golubović umrli med postopkom, in sicer 17. julija oziroma 15. oktobra 2004.
190. Sorodniki obeh pokojnih pritožnikov so v postopku pred Sodiščem izjavili, da želijo nadaljevati z obravnavanjem pritožb (gl. odstavek 3 zgoraj). Poleg tega so po domačem pravu postali zakoniti dediči pritožnikov.
191. V svoji sodbi je Senat ugotovil, da imajo dediči gospoda Kovačiča in gospe Golubović v obravnavani zadevi pravni interes za nadaljevanje postopka namesto njiju (gl. *Deweer proti Belgiji*, 27. februar 1980, odstavka 37-38, Serija A št. 35, *Malhous proti Češki republiki* (sklep), št. 33071/96, ESČP 2000-XII, in *Sobelin in drugi proti Rusiji*, št. 30672/03 in dr., odstavki 43-45, 3. maj 2007).
192. Ugotovitev Senata glede tega dela ni bila izpodbijana in jo Veliki senat potrjuje.

B. Obseg zadeve

193. Sodišče ugotavlja, da sta gospod Kovačič in gospod Mrkonjić šele 13. septembra 2007, torej v svoji vlogi na Veliki senat, prvič izpostavila kršitev 6. člena Konvencije, ko sta trdila, da je bila kršena njuna pravica do dostopa do sodišča, ker je ustavnopravna narava Ustavnega zakona iz leta 1994 izključila kakršnokoli obravnavo njegovih določb s strani Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Nadalje ugotavlja, da je zastopnik gospe Golubović na obravnavi pred Velikim senatom izpostavil tudi kršitev 13. člena Konvencije.
194. Sodišče ponovno poudarja, da se »zadeva«, ki je bila predložena Velikemu senatu, nanaša na pritožbo, ki je bila pred tem razglašena za sprejemljivo (gl. *K in T. proti Finski* [VS], št. 25702/94, odstavka 140-141, ESČP 2001-VII, in *D.H. in drugi proti Češki republiki* [VS], št. 57325/00, odstavek 109, 13. november 2007).
195. Sodišče ugotavlja, da je Senat v svojem sklepu z dne 1. aprila 2004 razglasil za sprejemljive pritožbe pritožnikov po 1. členu Protokola št. 1 in pritožbo gospoda Kovačiča po 14. členu Konvencije. Posledično pritožbe po 6. in 13. členu Konvencije ne spadajo v obseg zadeve pred Velikim senatom.

C. Skladnost s pravilom šestih mesecev

196. Pritožbe so bile razglašene za sprejemljive 1. aprila 2004, vprašanje skladnosti s pravilom vložitve pritožbe v roku šestih mesecev pa je bilo združeno z obravnavanjem vsebine. Upošteva svoj zaključek spodaj Sodišče šteje, da mu na to vprašanje ni treba odgovoriti (gl. odstavke 264 do 269 spodaj).

D. Ali je dedič gospe Golubović stranka v postopku pred Velikim senatom

197. Posebno vprašanje se postavlja glede položaja dediča gospe Golubović v postopku pred Velikim senatom. Nasledniki gospoda Kovačića in gospod Mrkonjić so vložili skupno zahtevo za predložitev svojih zadev Velikemu senatu, ki jo je Sodišče prejelo 5. februarja 2007, torej v okviru obdobja treh mesecev od dneva izdaje sodbe Senata dne 6. novembra 2006. Nasprotno pa je posebno zahtevo, ki jo je vložil dedič gospe Golubović, pa čeprav s poštnim žigom 5. februar 2007 – torej znotraj omenjenega obdobja –, Sodišče prejelo po poteku roka, 22. februarja 2007. Postavlja se torej vprašanje, ali je dedič gospe Golubović še vedno stranka v postopku pred Velikim senatom.

198. Relevantni del 43. člena Konvencije določa:

»1. V treh mesecih od datuma sodbe senata lahko katera koli stranka v zadevi v izjemnih primerih zahteva, da se zadeva predloži v ponovno obravnavo Velikemu senatu.

...«

199. Skladno z ustaljeno sodno prakso Sodišča »zadeva«, predložena Velikemu senatu, nujno obsega vse vidike pritožbe, ki jo je v svoji sodbi predhodno obravnaval Senat, pri čemer ni podlage za samó delno predložitev zadeve (gl. *K in T. proti Finski* [VS], navedena zgoraj, odstavek 140-41, in *Perna proti Italiji* [VS], št. 48898/99, odstavek 23-24, ESČP 2003-V). »Zadeva«, predložena Velikemu senatu, je pritožba, kot je bila razglašena za sprejemljivo (gl. *Azinas proti Cipru* [VS], št. 56679/00, odstavek 32, ESČP 2004-III), s strankami postopka pred zadevnim Senatom, vključno z njihovim položajem na dan, ko je bila pritožba razglašena za sprejemljivo. V zadevi *Cumpăna in Mazăre proti Romuniji* ([VS], št. 33348/96, odstavek 66 in 68, ESČP 2004-XI) je Sodišče sprejelo skupno zahtevo za predložitev Velikemu senatu, ki jo je podpisal le eden od pritožnikov, ki pa se ji je kasneje izrecno pridružil drugi pritožnik.

200. Sodišče šteje, da obseg zadeve, ki se v tem trenutku nahaja pred Velikim senatom, ni omejen na pritožbi, ki sta jih vložila gospoda Kovačić in Mrkonjić, pač pa vsebuje tudi pritožbo gospe Golubović, in to kljub prepoznemu dospelju zahteve njenega dediča za predložitev zadeve Velikemu senatu.

II. ZATRJEVANA KRŠITEV 1. ČLENA PROTOKOLA ŠT. 1 SAMA PO SEBI IN V POVEZAVI S 14. ČLENOM KONVENCIJE

201. Pritožniki so se pritožili zaradi kršitve 1. člena Protokola št. 1, češ da jim je slovenska zakonodaja onemogočila izplačilo deviz, ki so jih pred razpadom SFRJ vložili pri »Ljubljanski banki, Glavni podružnici Zagreb«.

1. člen Protokola št. 1 določa:

»Vsaka fizična ali pravna oseba ima pravico do mirnega uživanja svojega premoženja. Nikomur ne sme biti premoženje odvzeto, razen če je to v javnem interesu, v skladu s pogoji, ki jih določa zakon ter ob spoštovanju splošnih načel mednarodnega prava.

Ta določba pa nikakor ne omejuje pravice držav, da uveljavijo zakone, za katere menijo, da so potrebni za nadzor nad uporabo premoženja v skladu s splošnimi interesi ali za zagotovitev plačila davkov, drugih prispevkov ali denarnih kazni.«

202. Gospod Kovačić je navajal tudi, da je bil žrtev diskriminacije v zvezi z uživanjem svoje lastninske pravice, kar je v nasprotju s 14. členom Konvencije, ki se glasi, kot sledi:

»Uživanje pravic in svoboščin, določenih s to Konvencijo, je zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnostni ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine.«

A. Sodba Senata

203. V svoji sodbi z dne 6. novembra 2006 je Senat ugotovil, da so mu bili po sklepu o sprejemljivosti predloženi novi podatki o dejstvih, iz katerih je razvidno, da sta gospod Kovačić in gospod Mrkonjić dobila svoji devizni vlogi izplačani v celoti. Skladno s tem je Senat ugotovil, da je bila zadeva glede teh dveh pritožnikov rešena (točka b prvega odstavka 37. člena).

204. Kar zadeva tretjo pritožnico, gospo Golubović, je Senat ugotovil, da je v zadevah, kjer država naslednica oporeka jamstvu za dolg nekdanje države, od upnika upravičeno pričakovati, da uveljavlja svoje pravice pred sodišči, pred katerimi so bili uspešni drugi upniki. Gospa Golubović iz nepojasnjenih razlogov na Hrvaškem ni sprožila nobenih postopkov, čeprav bi bila imela možnosti za uspeh, če bi bila to storila. V vsakem primeru še vedno imela možnost, da sproži postopek na Hrvaškem. Zato je Senat razsodil, da ni več upravičeno obravnavati njene pritožbe (točka c prvega odstavka 37. člena).

205. Skladno s tem so bile pritožbe izbrisane s seznama zadev.

B. Trditve pred Sodiščem

(a) Pritožniki

206. V postopku pred Senatom je v odgovor na poizvedbo Sodišča zastopnik dedičev gospoda Kovačića in gospoda Mrkonjića 19. septembra 2005 potrdil navedbe tožene Vlade, da sta ta dva pritožnika 20. julija 2005 prejela polno izplačilo svojih vlog. Trdil je, da je do izplačila prišlo zaradi izvršilnega postopka; ni mogoče šteti, da sta bodisi Ljubljanska banka bodisi Nova Ljubljanska banka prostovoljno izvršili sodbi, izdani v korist pritožnikov. Izplačilo je bilo izvršeno iz

premoženja Ljubljanske banke, ki se je nahajalo na hrvaškem ozemlju.

207. Nadalje je navedel, da Sodišče ne bi smelo upoštevati dejstev, na katera se sklicuje tožena Vlada in do katerih je prišlo po 9. oktobru 2003, torej po dnevu obravnave pred Sodiščem.

208. V vsakem primeru pa dejstvo, da je bila tožena Vlada, prek nje pa tudi Nova Ljubljanska banka, seznanjena z izvršilnim postopkom, ki se je vodil iz premoženja Ljubljanske banke, in z izplačilom vlog na Hrvaškem, potrjuje, da je bila Nova Ljubljanska banka z Ustavnim zakonom iz leta 1994 ustanovljena zato, da bi se lahko na diskriminatoren način izognila obveznostim do hrvaških varčevalcem. Dejansko to dejstvo potrjuje, da sta Ljubljanska banka in Nova Ljubljanska banka ena in ista pravna oseba, ki posluje pod novim imenom.

209. V svojih vlogah, poslanih na Veliki senat, so nasledniki gospoda Kovačiča in gospod Mrkonjić Sodišču predlagali, naj zadevo ponovno preuči z vseh vidikov. Ob sklicevanju na sodbo v zadevi *Broniowski proti Poljski* (š. 31443/96 [VS], odstavka 189-190, ESČP 2004-V) so trdili, da se zadeva nanaša na množično kršitev človekovih pravic, saj je že samo na Hrvaškem prizadetih vsaj 130.000 varčevalcev in njihovih družin. Trdili so, da je do kršitve 1. člena Protokola št. 1 in 14. člena Konvencije prišlo leta 1994, ko je Slovenija uveljavila spremembe Ustavnega zakona iz leta 1994, s čimer je povzročila trajajočo situacijo, ki traja že več kot trinajst let. Zaradi tega je tudi bil spoštovan rok šestih mesecev, ki ga predpisuje 35. člen Konvencije.

210. Zlasti pa so trdili, da jim je sklep o sprejemljivosti priznal status »žrtve« in da izplačilo njihovih prihrankov, ki so ga dosegli mnogo kasneje s pomočjo več let trajajočega izvršilnega postopka, ne spremeni dejstva, da so bili in da še vedno so trajajoča žrtev ravnanja tožene države. Poleg tega pa slednja tudi nikoli ni priznala kršitve njihovih konvencijskih pravic.

211. Navedli so, da so ukrepi, ki jih je v letu 1994 sprejela tožena država, dejansko nacionalizirali premoženje Ljubljanske banke in pritožnike prikrajšali za njihove prihranke; Ljubljanska banka je obdržala obveznosti, medtem ko je Nova Ljubljanska banka obdržala premoženje. To je predstavljalo *de facto* razlastitev njihovih vlog po 1. členu Protokola št. 1.

212. Nadalje so trdili, da njihovi zahtevki ne predstavljajo vprašanja nasledstva po Prilogi C o Sporazuma o vprašanjih nasledstva, saj njihovi prihranki niso bili vključeni v javni dolg tožene Vlade. Prav tako za te prihranke ni bilo aktivirano jamstvo SFRJ, ker banka nikoli ni bila v stečaju. Trdili so, da sistem redeponiranja, kot je veljal v SFRJ, sploh ni bil relevanten za vprašanje obveznosti za vloge, saj zasebni zahtevki varčevalcev niso bili preneseni na državo.

213. Po mnenju naslednikov gospoda Kovačiča in gospoda Mrkonjića je bila Ljubljanska banka odgovorna za dolgove svoje zagrebške poslovalnice preprosto zato, ker je tako določal zakon. 19. decembra 1989 je Ljubljanska banka opredelila pravno osebnost svoje zagrebške poslovalnice kot glavne podružnice, ki ni imela svojega premoženja in posledično tudi ne nobenih svojih obveznosti. To potrjuje tudi letak, ki ga je na Hrvaškem v zadevnem času razdeljevala Glavna podružnica Zagreb.

214. Nasledniki gospoda Kovačiča in gospod Mrkonjić so navedli, da je Ustavni zakon iz leta 1994 v nasprotju s tem, kar oni imenujejo »načelo pravne civilizacije«, izključil vsakršno možnost, da bi bila Nova Ljubljanska banka solidarni dolžnik stare Ljubljanske banke do višine prenesenega premoženja. Ker 433. člen slovenskega Obligacijskega zakonika iz leta 2001 določa ravno nasprotno, je izpodbijani Ustavni zakon iz leta 1994 v nasprotju z relevantnimi pravnimi načeli tožene države.

215. Dedič gospe Golubović, njen nečak gospod Steinfl, je pred Velikim senatom navedel, da je Slovenija pritožnike prikrajšala tako za njihove vloge kot tudi za pravno varstvo. Še več, Slovenija je svojo finančno premoč nad njimi uporabila za trajajočo kršitev človekovih pravic neslovenskih varčevalcev.

216. Gospod Steinfl je trdil, da je bila sodba Senata o izbrisu pritožbe gospe Golubović s seznama zadev na podlagi točke c prvega odstavka 37. člena Konvencije zaradi tega, ker pritožnica ni sprožila kakršnegakoli postopka na Hrvaškem, zmotna.

217. V tej sodbi je Sodišče navedlo, da bi bila gospa Golubović »imela možnosti za uspeh«, če bi bila vložila tožbo na Hrvaškem. Vendar pa je gospod Steinfl povedal, da so bili razlogi, zakaj ni vložila tožbe ne v Sloveniji in ne na Hrvaškem, naslednji: v Sloveniji postopka ni mogla sprožiti; sodbe hrvaških sodišč v Sloveniji, kar zadeva postopke v zvezi z Ljubljansko banko, niso bile priznane; na Hrvaškem je na tisoče varčevalcev sprožilo povpraševanja in pravne postopke pred hrvaškimi sodišči že več let prej, preden je podedovala vloge; hrvaška sodišča niso uspela zagotoviti učinkovite zaščite za kateregakoli varčevalca; sploh pa ni imela denarja, da bi plačala odvetnike in drage sodne postopke ter opravo poizvedb o premoženju v državah, v katerih je poslovala Ljubljanska banka.

218. Kar zadeva izčrpanje notranjih pravnih sredstev, je gospod Steinfl trdil, sklicujoč se na sodbo v zadevi *Akdivar in drugi proti Turčiji* (16. september 1996, *Poročila* 1996-IV), da bi morale Sodišče realno presojudati ne samo obstoj formalnih pravnih sredstev, ampak tudi splošni in politični kontekst, v katerem so delovala, in pritožničine osebne okoliščine.

219. Pri svojih 76 letih in kljub šibkemu zdravju se je gospa Golubović zavedala političnega in pravnega položaja v regiji. Vendar pa nikakor ni mogla vedeti, da se bo pravna situacija nadaljevala vse do leta 2005, ko je bilo od Ljubljanske banke prvič in zadnjič izterjano premoženje v znesku 550.000 USD. Upošteva se skupno ocenjeno vrednost vseh vlog v znesku 170.000.000 USD je bila možnost izvršbe na premoženje Ljubljanske banke 0,32 %, z drugimi besedami torej zanemarljiva. Poleg tega je Ljubljanska banka načrtno odprodala nepremičnine na Hrvaškem. Po tem je tisto malo premoženja, kar ga je ostalo v lasti Glavne podružnice Zagreb, bilo obremenjeno zaradi odredb iz sodnih postopkov, ki so jih varčevalci sprožili že leta pred tem.

220. Gospod Steinfl je navedel, da je tožena Vlada prekršila 1. člen Protokola št. 1 sam po sebi in v povezavi s 14. členom Konvencije.

221. V odgovor na vprašanje Sodišča na obravnavi je zastopnik gospoda Steinfla potrdil, da je po izdaji sodbe Senata gospod Steinfl sprožil postopek na Hrvaškem

za izterjavo hranilne vloge svoje pokojne tete. Dodal je še, da gospa Golubović svojih prihrankov ni spremenila v hrvaški javni dolg, saj jih je podedovala šele v letu 1998.

(b) Tožena Vlada

222. V svojih navedbah pred Senatom je tožena Vlada navajala, da v bančnem sistemu SFRJ, ki je bil organiziran po teritorialnem načelu, Ljubljanska banka Združena banka nikoli ni bila odgovorna za dolgove Ljubljanske banke Temeljne banke Zagreb. Pravzaprav je bil položaj ravno obrnjen – Ljubljanska banka Temeljna banka Zagreb in druge »temeljne banke« so odgovarjale za Ljubljansko banko Združeno banko. Ker preoblikovanje v okviru Markovićevih reform v letih 1989/1990 iz Ljubljanske banke Temeljne banke Zagreb v Glavno podružnico Zagreb zaradi razpada nekdanje SFRJ ni bilo nikoli zaključeno, Glavna podružnica Zagreb posledično tudi ni nikoli postala odvisna od Ljubljanske banke in odgovornost za vloge nikoli ni prešla na Ljubljansko banko.

223. Tožena Vlada je trdila, da je Slovenija na podlagi tretjega odstavka 19. člena Ustavnega zakona iz leta 1991 in izvedbenih predpisov (gl. odstavke 53, 56, 170 in 172 zgoraj) prevzela odgovornost za ustrezen delež jamstva SFRJ za devizne depozite skladno s teritorialnim načelom, in to ne glede na državljanstvo vlagatelja ali lokacijo sedeža banke, pri kateri je bila vloga položena.

224. Poleg tega so bile prek kreditov, odobrenih na podlagi deviznih vlog pri Glavni podružnici Zagreb, pred razpadom SFRJ na hrvaškem ozemlju izvedene investicije, od katerih ima Hrvaška še vedno korist. Nadalje, po razpadu SFRJ Glavna podružnica Zagreb ni bila sposobna ustvariti sredstev, potrebnih za servisiranje svojega dolga do deviznih varčevalcev, in to prav zaradi številnih aktivnosti hrvaške Vlade v izvrševanju njene pristojnosti nad bankami in lastnino na hrvaškem ozemlju.

225. Tožena Vlada je trdila, da sta Resolucija Parlamentarne skupščine o »Plačilu deviznih depozitov v poslovalnicah Ljubljanske banke izven ozemlja Slovenije«, ki je bila takrat v fazi osnutka in je bila sprejeta 23. novembra 2004, in Obrazložitveni memorandum, ki ga je pripravil poročevalec gospod Jurgens, potrdila, da bi morala razdelitev jamstva SFRJ temeljiti na teritorialnem načelu. Memorandum je tudi določil, da jamstva iz bančnega sistema SFRJ nikakor ni mogoče spremeniti v civilno-pravno odgovornost po novem sistemu. Poleg tega je bila Slovenija po trditvah tožene Vlade v nasprotju s Hrvaško pripravljena sprejeti ustanovitev skupnega sklada s prispevki vseh držav naslednic, ki bi služil poplačilu neplačanih deviznih dolgov vlagateljev, kot je to priporočila Parlamentarna skupščina.

226. Nadalje pritožniki niso uspeli dokazati, da sploh imajo utemeljene zahteve zoper Ljubljansko banko: njihovi zahtevki ne predstavljajo »premoženja« v smislu 1. člena Protokola št. 1, prav tako pa ni mogoče trditi, da bi pritožniki imeli »legitimno pričakovanje«. Če bi Sodišče vendarle ugotovilo, da je z Ustavnim zakonom iz leta 1994 Slovenija omejila dostop pritožnikov do njihovih depozitov, pa bi bila taka omejitev sorazmerna z zasledovanim legitimnim ciljem, namreč s preprečitvijo sistemske krize.

227. V vsakem primeru pa je treba trditve pritožnikov in Vlade intervenientke, da

je Ustavni zakon iz leta 1994 *de facto* razlastil devizne vloge pritožnikov, saj je onemogočil njihovo vrnitev, zavreči zaradi neskladnosti z zahtevo po vložitvi pritožbe v roku šestih mesecev.

228. Prav tako Slovenija ni prekršila 14. člena v povezavi s 1. členom Protokola št. 1. Kakršno koli različno obravnavanje domačih in tujih depozitov, do katerega je morda prišlo, ni temeljilo na državljanstvu ali kateremkoli drugem razlogu, naštetem v 14. členu.

229. V svoji vlogi, naslovljeni na Veliki senat, je tožena Vlada trdila, da bi bili lahko pritožniki, ker so hrvaški državljani, prenesli svoje devizne vloge na hrvaško banko in jih tako spremenili v hrvaški javni dolg, pa so se odločili, da tega ne bodo storili. Prav tako bi bili lahko uveljavljali svoje terjatve proti Glavni podružnici Zagreb pred hrvaškimi sodišči. Dejansko so bile terjatve gospoda Kovačiča in gospoda Mrkonjića poplačane s prisilno prodajo nepremičnine, ki se je nahajala na Hrvaškem. Gospa Golubović ni sprožila nobenega postopka na Hrvaškem ali v Sloveniji; šele po tem, ko je bila izdana sodba Senata, je njen dedič proti Glavni podružnici Zagreb vložil tožbo, s katero je zahteval plačilo neplačanega depozita in obresti po stanju na dan 28. oktober 2005. Kot izhaja iz vloge tožene Vlade, je bilo premoženo in nepremoženo premoženje Glavne podružnice Zagreb na Hrvaškem več kot zadostno za poplačilo njenih terjatev (gl. odstavek 91 zgoraj).

230. Tožena Vlada je navedla, da je ključno vprašanje pred Sodiščem, ali je mogoče od Slovenije zahtevati, da svoj javni dolg uporabi za izplačilo depozitov, vplačanih na Hrvaškem. Za takšno odgovornost ni nikakršne pravne podlage, in to ne po slovenski zakonodaji (gl. odstavek 53 in 170 zgoraj) ne po pravilih običajnega mednarodnega prava o nasledstvu držav in ne po Sporazumu o vprašanih nasledstva.

231. Nadalje je navajala, da po ustaljeni praksi mednarodnega javnega prava ni avtomatskega univerzalnega nasledstva za finančne obveznosti razdružene države. Jamstvo SFRJ ni vzpostavilo izvršljive obveznosti za katerokoli državo naslednico. Temeljno pravilo v zvezi z razdelitvijo premoženja in obveznosti v zadevah nasledstva je, da bi morale države naslednice vsa sporna vprašanja rešiti z dogovorom. Področje državnega nasledstva v zvezi z javnim dolgom je še posebej negotovo; popolnoma jasno je, da ne obstaja nikakršna mednarodna pravna norma, ki bi državam naslednicam nalagala solidarno odgovornost za finančne obveznosti predhodnice.

232. Jamstvo za poplačilo deviznih vlog je bila največja postavka v notranjem dolgu SFRJ; NBJ je bila dejansko v stečaju. Zato ni presenetljivo, da je bila razdelitev tega dolga med države naslednice eno od temeljnih nerešenih vprašanj nasledstva. Slovenija je bila pripravljena prevzeti sorazmeren del jamstva SFRJ za devizne vloge. V odsotnosti sporazuma o nasledstvu Slovenija, prav tako kot tudi druge države naslednice, ni imela druge možnosti, kot da ta delež določi enostransko.

233. Kar zadeva trditve pritožnikov in Vlade intervenientke, da se je jamstvo SFRJ lahko aktiviralo šele, če je bila banka v stečaju, je tožena Vlada navajala, da je zadevna zakonodaja SFRJ določala, da se jamstvo aktivira, če je banka v stečaju ali

nelikvidna. Kot je izrecno potrdila Narodna banka Hrvaške, je bila Glavna podružnica Zagreb nelikvidna.

234. Jasno je bilo torej, da bi morale biti po točki a tretjega odstavka 2. člena in 7. členu Priloge C k Sporazumu o vprašanjih nasledstva, ki je začel veljati v letu 2004, obveznosti za devizne vloge dogovorjene pod nadzorom BMP, česar pa Hrvaška ni hotela storiti. Dejansko je Hrvaška neprestano poskušala prenesti celotno breme poplačila deviznih vlog Glavne podružnice Zagreb na slovenske subjekte in posledično na Slovenijo samo s tem, ko je poskušala naložiti takšno obveznost enostransko in izven konteksta nasledstvenega procesa. Hrvaška je prav tako ves čas zavračala rešitev vprašanja na meddržavni ravni.

235. Iz teh razlogov in v luči posebnih okoliščin pritožnikov je tožena Vlada predlagala Sodišču, naj v skladu s 37. členom Konvencije pritožbe izbriše s seznama svojih zadev. Trdila je, da ni naloga Sodišča, da bi odločilo o abstraktnem sporu, ki se nanaša na vprašanje združljivosti slovenskih ukrepov za sanacijo bank in prekinitve pravnih postopkov s Konvencijo.

236. Podrejeno pa naj Sodišče pritožbe razglasi za nesprejemljive. Tožena Vlada je trdila, da pritožbe *rationae personae* niso skladne z določbami Konvencije, saj storitve in opustitve pravne osebe po zasebnem pravu v splošnem ne obsegajo odgovornosti države po Konvenciji; Ljubljanska banka je bila delniška družba in ni opravljala nikakršnih državnih funkcij. Zato pritožniki niso bili »žrtve« zatrjevanih kršitev.

237. Nadalje je tožena Vlada, sklicujoč se na zadevo *Banković in drugi proti Belgiji in 16 drugim državam pogodbenicam* ((sklep) [VS], št. 52207/99, ESČP 2001-XII), glede na določbe Konvencije uveljavljala ugovor krajevnosti pristojnosti, saj je nesporno, da so bili depoziti pritožnikov položeni na hrvaškem ozemlju, ki pa ni »pod jurisdikcijo« tožene države.

238. Poleg tega je tožena Vlada trdila, da so bile pritožbe pritožnikov očitno neutemeljene, saj pritožniki ne morejo trditi, da so bili neposredno prizadeti s slovenskimi sanacijskimi ukrepi ali z Zakonom o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo iz leta 1997 oziroma z Zakonom o Skladu Republike Slovenije za nasledstvo iz leta 2006. Kot je že navedla, Slovenija ni odgovorna za vloge pritožnikov. V vsakem primeru pa pritožniki niso ravnali v skladu s pravilom o roku šestih mesecev iz 35. člena Konvencije, saj zakon, ki je osebo prikrajšal za njeno premoženje, ni povzročil nadaljevanje kršitve.

239. Kar zadeva trditve pritožnikov, da je prišlo do kršitve 1. člena Protokola št. 1, je tožena Vlada ponovno navedla svoje argumente iz postopka pred Senatom, da namreč pritožniki niso imeli terjatev do Ljubljanske banke. Ni prišlo do vmešavanja v njihove pravice, saj sanacijski ukrepi iz leta 1994 niso imeli nikakršnega učinka na njihove terjatve in jih tako ni mogoče šteti ne za odvzem »premoženja« ne za nadzor nad uporabo njihovih vlog. Poleg tega so pritožniki ohranili upravičenje do svojih deviznih vlog in so bile k njim pripisane tudi redne obresti.

240. V vsakem primeru je bil cilj sanacijskih ukrepov, ki jih je uvedel Ustavni zakon iz leta 1994, preprečitev resne grožnje slovenskemu gospodarskemu in

finančnemu sistemu, kar je bilo v »javnem in splošnem interesu«. Sanacijske ukrepe je treba presoјati v kontekstu izrednih okoliščin, ki so sledile razpadu SFRJ. V začetku 90. let prejšnjega stoletja bi bil propad Ljubljanske banke, ene od glavnih slovenskih bank, ki jo je ogrozil NFS, sprožil sistemsko krizo in tako resno ogrozil slovenski finančni sistem in narodno gospodarstvo (gl. odstavek 226 zgoraj). Slovenija se je torej morala nujno zateči k sanacijskih ukrepom, da bi preprečila propad svojih glavnih bank. Obstoј nevarnosti sistemske krize, ki bi sledila propadu velike banke, sta potrdila tako Baselski odbor za bančni nadzor kot tudi Evropska komisija. Po ustavljeni sodni praksi so države uživale široko polje presoje, ko so v okviru sistemskih sprememb sprejemale zakonodajo za uveljavitev gospodarskih in socialnih politik. Poleg tega sanacijski ukrepi iz leta 1994 pritožnikom niso preprečili, da bi svoje vloge spremenili v hrvaški javni dolgi ali da bi uveljavljali svoje terjatve. Končno pa je dejstvo, da je lastnik prevzel namerno tveganje, ki je povzročilo, da je njegovo premoženje postalo izpostavljeno posegom vanj, in da ni sprejel primernih ukrepov za zaščito svojega premoženja, predstavljalo bistven faktor pri presoji sorazmernosti zatrjevanega vmešavanja v njegovo pravico do premoženja.

241. Podobno Zakon o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo iz leta 1997 oziroma Zakon o Skladu Republike Slovenije za nasledstvo iz leta 2006 ne nasprotujeta 1. členu Protokola št. 1, saj pritožnikov nista prikrajšala za njihove vloge; prav tako začasnega zadržanja izvršitve njihovih terjatev ni mogoče šteti za odvzem njihovih vlog. Med začasnim zadržanjem izvršitve terjatev iz starih deviznih vlog in legitimnimi cilji, ki sta jih zasledovala ta zakona, je obstajalo razumno razmerje sorazmernosti; zadržanje je bilo nujno za dosledno in usklajeno meddržavno ureditev nasledstvenih vprašanj. Zato ni mogoče trditi, da ukrepi niso bili sorazmerni.

242. Končno pa je tožena Vlada trdila, da ni mogoče uporabiti 14. člen Konvencije, saj pritožniki iz jamstva SFRJ niso pridobili nobenih premoženjskih pravic. V vsakem primeru je bil obseg jamstva Slovenije določen v skladu s teritorialnim načelom, kar je bilo popolnoma upravičeno. Prav tako je bil skladen z *acquis communautaire* in je ustrezal shemam za zavarovanje vlog, ki so veljale v številnih državah članicah Sveta Evrope. Poleg tega lastniki deviz, vloženih v Sloveniji, in lastniki sredstev, vloženih izven Slovenije, niso bili v podobnem položaju. Razen tega je začasno zadržanje izvršitve terjatev iz starih deviznih vlog prizadelo vse te upnike ne glede na državljanstvo.

(c) Vlada intervenientka

243. V svojih navedbah pred Senatom je Vlada Republike Hrvaške trdila, da so zakonodajni ukrepi, ki so jih leta 1994 sprejele slovenske oblasti, predstavljali vmešavanje v pravico pritožnikov do mirnega uživanja njihovega »premoženja«, ki jo zagotavlja 1. člen Protokola št. 1. Ker so bile terjatve pritožnikov do Ljubljanske banke, ki so temeljile na varčevalnih pogodbah, veljavne, konkretne in določene, so predstavljale »premoženje« ali vsaj »legitimno pričakovanje«, da bodo uresničene. V zadevah je šlo dejansko za razlastitev »premoženja« pritožnikov. Vlada intervenientka je navedla, da bi se moralo uporabiti pravilo iz drugega stavka prvega odstavka 1. člena Protokola št. 1.

244. Vlada intervenientka je trdila, da pred sprejetjem Ustavnega zakona iz leta 1994 devizne vloge pritožnikov pri Ljubljanski banki niso bile del slovenskega javnega dolga, saj niso bile položene na slovenskem ozemlju. Zatorej so ostale aktivni dolg banke do pritožnikov. Banka ni bila insolventna in je še naprej poslovala. Slovenski Ustavni zakon iz leta 1994 je nacionaliziral vse premoženje Ljubljanske banke in, čeprav ni zavrnil terjatev pritožnikov, jih je dejansko naredil neizvršljive. To je predstavljalo *de facto* razlastitev. Ker zakonodaja iz leta 1994 ni služila zgolj zaščiti slovenskega finančnega in gospodarskega sistema pred spekulativnimi terjatvami po NFS, ampak je tudi ščitila banko pod državno kontrolo pred vsemi terjatvami tujih upnikov, zlasti pred terjatvami posamičnih varčevalcev, takega cilja ni mogoče šteti kot legitimnega. V vsakem primeru pa so bili ukrepi nesorazmerni, ker so posameznim pritožnikom naložili pretirano breme.

245. Kar zadeva zatrjevano kršitev 14. člena v povezavi s 1. členom Protokola št. 1, med strankami ni bilo sporno, da je prišlo do različnega obravnavanja med varčevalci pri glavnih podružnicah Ljubljanske banke in varčevalci Ljubljanske banke v Sloveniji, tako z vidika prevzema dolga kot z vidika njenega preoblikovanja.

246. Uveljavitev Sporazuma o vprašanjih nasledstva za pritožnike ni prinesla nobenih sprememb. Svojih prihrankov niso mogli dvigniti in glede njih niso dobili nikakršnih izvršljivih pravic. Zasebno-pravno razmerje med banko in njenimi varčevalci ni bilo predmet nikakršnega dogovora o nasledstvu.

247. V svojem odgovoru na navedbe slovenske Vlade v postopku pred Senatom je hrvaška Vlada v zvezi z osnutkom Resolucije Parlamentarne skupščine Sveta Evrope o »Plačilu deviznih depozitov v poslovalnicah Ljubljanske banke izven ozemlja Slovenije« navedla, da je Parlamentarna skupščina ocenila, da ni njena naloga, da se opredeli v pravnem sporu med Slovenijo in varčevalci. Mnenja, ki jih je izrazil poročevalec gospod Jurgens, bi lahko služila zgolj kot podlaga za sprejetje resolucije, ki bi lahko prispevala k politični rešitvi tega problema.

248. V odgovoru na poizvedbo Sodišča, ali lahko potrdi točnost podatkov, da sta gospod Kovačič in gospod Mrkonjić sprožila izvršilni postopek, je Vlada intervenientka navedla, da so s strani slovenske Vlade posredovani podatki delno točni. Postopek še vedno traja. Vlada je še navajala, da je mogoče izvršilni postopek upoštevati le glede vprašanja statusa žrtve dveh od treh pritožnikov. Vendar pa je ob sklicevanju na zadeve *Eckle proti Nemčiji* (sodba z dne 15. julija 1982, Serija A št. 51), *Jensen proti Danski* ((sklep), št. 48470/99, ESČP 2001-X) in *Kljajić proti Hrvaški* (št. 22681/02, 17. marec 2005) trdila, da so pritožniki še vedno žrtve zatrjevanih kršitev, saj, prvič, postopek ni potekal v toženi državi, drugič, pritožnikom glede zatrjevane kršitve ne bo dodeljena nikakršna odškodnina, in, tretjič, oblasti tožene države niso nikoli ne izrecno ne dejansko priznale, da je prišlo, kar zadeva pritožnike, do kršitve Konvencije. Naknadno je Vlada intervenientka 19. septembra 2005 v odgovoru na poizvedbo Sodišča potrdila, da so podatki tožene Vlade, da sta dva pritožnika 20. julija 2005 prejela polno izplačilo svojih deviznih vlog, točni.

249. V svoji vlogi na Veliki senat je Vlada intervenientka navedla, da se je

vprašanje, ki se je pojavilo po sklepu o sprejemljivosti, nanašalo le na dejstvo, da sta dva od treh pritožnikov uspela doseči poplačilo svojih terjatev v izvršilnem postopku na Hrvaškem. To je upošteval v svoji sodbi tudi Senat. Vendar pa dejstvo, da sta uspela v izvršilnem postopku na Hrvaškem, ne zadeva njunega položaja kot žrtve kršitve pravic, zavarovanih s Konvencijo.

250. Sklicujoč se na zadevo *Broniowski proti Poljski*, navedeno zgoraj, je Vlada intervenientka trdila, da je pričujoča zadeva povsem jasno izredno pomembna in da presega položaj treh pritožnikov. Ne zadeva zgolj hrvaških varčevalcev, pač pa vse neslovenske varčevalce iz nekdanje Jugoslavije. Poleg tega je Sodišče odložilo odločanje o številnih drugih zadevah z isto vsebino, ki tečejo pred njim zoper Slovenijo.

251. Ob takem ozadju je Vlada intervenientka potrdila, da so hrvaškim varčevalcem na Hrvaškem bila in še vedno so na voljo pravna sredstva proti Glavni podružnici Zagreb. Vendar pa Vladi intervenientki ni znano, da bi Ljubljanska banka na Hrvaškem imela v posesti nepremičnine, ki bi omogočile velikemu številu varčevalcev, da bi poplačali svoje terjatve na enak način kot dva od pritožnikov (gl. odstavek 94 zgoraj). Bistveno vprašanje je, ali so varčevalci imeli možnost za poplačilo svojih terjatev v Sloveniji, ne na Hrvaškem.

252. Vlada intervenientka je nadalje navedla, da devizne terjatve pritožnikov ne morejo biti del nasledstva iz preprostega razloga, ker se za te vloge nikoli ni aktiviralo jamstvo SFRJ, saj banka ni bila nikdar razglašena za insolventno ali v stečaju. Zaradi tega niso bile del pogajanj v okviru Priloge C k Sporazumu o nasledstvu.

253. Vlada intervenientka je ponovno poudarila, da terjatve pritožnikov predstavljajo »premoženje« ali vsaj »legitimno pričakovanje«, ki ga ščiti 1. člen Protokola št. 1. Poleg tega so bile trditve tožene Vlade, da so bili sanacijski ukrepi iz leta 1994 nujni, ker je Ljubljanska banka pred razpadom SFRJ akumulirala znaten negativen kapital in je bila potrebna njena sanacija, v nasprotju z reklamnimi letaki, ki jih je razdeljevala na Hrvaškem konec leta 1990.

254. Končno pa teritorialno načelo, na katerega se sklicuje tožena Vlada, predstavlja prikrito diskriminacijo na podlagi državljanstva, kar je nasprotju s 14. členom Konvencije, saj so izven Slovenije svoj denar naložili zgolj neslovenski varčevalci. Teh njen javni dolg ni zajemal in so zato prestregli glavni udarec.

C. Ocena Sodišča

1. Uvodna pripomba

255. Pritožniki, tožena Vlada in Vlada intervenientka so od Sodišča pravzaprav zahtevali, naj prouči številna vprašanja, ki se nanašajo na okoliščine razpada SFRJ, njen bančni sistem in bančne sisteme držav naslednic ter porazdelitev odgovornosti za stare devizne vloge med države naslednice SFRJ.

256. Sodišče že na začetku ugotavlja, da je prejelo pritožbe proti vsem državam

naslednicam SFRJ, ki so pogodbenice Konvencije, s strani pritožnikov, ki so jih prizadele te zadeve. Na Sodišču je trenutno več tisoč takšnih pritožb. Čeprav tovrstna vprašanja spadajo v pristojnost Sodišča, kot je opredeljena v 32. členu Konvencije, pa lahko Sodišče soglaša z mnenjem Parlamentarne skupščine v Resoluciji 1410 (2004), da je treba vprašanje povračila toliko tisočem posameznikov razrešiti s sporazumom med državami naslednicami. V tej zvezi Sodišče ugotavlja, da je prišlo med državami naslednicami na različnih ravneh že do več krogov pogajanj, katerih cilj je doseči dogovor o rešitvi še nerešenih vprašanj (gl. odstavke 95 do 111 zgoraj). Sodišče poziva prizadete države, naj s pogajanjem nujno nadaljujejo, da bi čim prej dosegle hitro rešitev problema.

2. Odločitev Sodišča

257. Po tem, ko je pritožbe razglasilo za sprejemljive, so bili Sodišču predloženi podatki o novih dejstvih. Zato bo Sodišče ugotovilo za vsako od navedenih zadev, ali ga lahko ta nova dejstva pripeljejo do zaključka, da je bila zadeva rešena ali pa da, po drugi strani, ni več upravičeno nadaljevati z obravnavanjem v smislu točke c prvega odstavka 37. člena Konvencije (gl. zadevo *Association SOS Attentats in Béatrix de Boëry proti Franciji* [VS] (izbris), št. 76642/01, odstavek 37, 4. oktober 2006).

Prvi odstavek 37. člena Konvencije določa, kot sledi:

»1. Sodišče lahko v kateri koli fazi postopka pritožbo izbriše s seznama zadev, če je na podlagi okoliščin možno sklepati:

...

(b) da je bila pritožba rešena;

(c) da zaradi kakega drugega razloga, ki ga ugotovi Sodišče, nadaljnje obravnavanje pritožbe ni več upravičeno.

Kljub temu pa Sodišče nadaljuje z obravnavo pritožb, če to zahteva spoštovanje človekovih pravic, opredeljenih v Konvenciji in njenih protokolih...«

258. Prvič, 29. aprila 2004 je gospod Mrkonjić obvestil Sodišče, da je na svojega zastopnika gospoda Žugića prenesel svojo neplačano terjatev proti Glavni podružnici Zagreb, namreč 28.562,14 CHF z obrestmi in stroški postopka. V zameno se je gospod Žugić zavezal, da bo pritožniku do določenega dne plačal 70 % tega zneska. Gospod Mrkonjić je kasneje obvestil Sodišče, da je gospodu Žugiću preklical pooblastilo za zastopanje in razdril pogodbo, saj mu slednji do dogovorjenega dne ni plačal dolgovanega denarja (gl. odstavka 146 in 147 zgoraj).

259. V zvezi z zgornjo pogodbo obstaja negotovost. Gospod Mrkonjić je očitno štel, da ga pogodba zavezuje, medtem ko po mnenju gospoda Žugića nikoli ni začela veljati. Če bi se ugotovilo, da je gospod Mrkonjić proti plačilu veljavno

odstopil svojo terjatev, bi se pojavilo vprašanje, ali ga je še mogoče šteti za »žrtev« v smislu 34. člena Konvencije. V vsakem primeru pa Sodišče meni, da ni potrebe, da bi v pričujoči zadevi odločilo o tem vprašanju iz razlogov, navedenih v nadaljevanju (gl. odstavek 264).

260. Drugič, 25. julija 2005 je slovenska Vlada obvestila Sodišče, da sta 20. julija 2005 po sklepu Županijskega sodišča v Osijeku z dne 7. julija 2005 gospod Kovačić in gospod Mrkonjić prejela celotno izplačilo svojih deviznih vlog. V odgovor na poizvedbo Sodišča so pritožnika in Vlada intervenientka 19. septembra oziroma 5. oktobra 2005 obvestili Sodišče, da je ta podatek točen (gl. odstavek 206 in 248 zgoraj).

261. Tretjič, v svoji vlogi z dne 14. septembra 2007 na Veliki senat je tožena Vlada navedla, da je gospod Steinfl, dedič gospe Golubović, 6. februarja 2007 vložil tožbo zoper »Ljubljansko banko, Glavno podružnico Zagreb« zaradi plačila neizplačane devizne vloge in obresti po stanju na dan 28. oktober 2005.

Pooblaščenec gospoda Steinfla je na vprašanje Sodišča na obravnavi 14. novembra 2007 ta podatek potrdil (gl. odstavek 163 in 221 zgoraj).

262. Sodišče ugotavlja, da lahko »v kateri koli fazi postopka« zavrže pritožbo, ki jo šteje za nedopustno (četrty odstavek 35. člena Konvencije). Novi podatki o dejstvih, pa čeprav že v fazi odločanja o vsebini zadeve, so Sodišče privedli do tega, da je ponovno preučilo svoj sklep o razglasitvi pritožbe za dopustno in jo posledično razglasilo za nedopustno po četrtem odstavku 35. člena Konvencije (gl., na primer, *Medeanu proti Romuniji* (sklep), št. 29958/96, 8. april 2003, *İlhan proti Turčiji* [VS], št. 22277/93, odstavek 52, ESČP 2000-VII, in *Azinas proti Cipru* [VS], št. 56679/00, odstavki 37-43, ESČP 2004-III).

263. Podobno lahko Sodišče tudi v kasnejši fazi postopka presoja, ali je prišlo do situacije, ki je podlaga za uporabo 37. člena. Za zaključek, da je bila zadeva rešena v smislu točke b prvega odstavka 37. člena in da ni objektivnega upravičenja, da bi pritožnik še naprej vztrajal pri pritožbi, mora Sodišče najprej ugotoviti, ali še obstajajo okoliščine, glede katerih se je pritožnik izrecno pritožil, in nato, ali so bile prav tako odpravljene posledice morebitne kršitve Konvencije na račun teh okoliščin (gl. *Pisano proti Italiji* [VS] (izbris), št. 36732/97, odstavek 42, 24. oktober 2002).

264. Nasledniki gospoda Kovačića in gospod Mrkonjić niso predložili nikakršnih novih dokazov, ki bi lahko postavili pod vprašaj ugotovitve Senata. Jasno je, da so prejeli celoten znesek svojih deviznih vlog s pripadajočimi obrestmi (gl. odstavek 133 in 157 zgoraj). V zvezi z njimi je bila zadeva torej rešena (točka b prvega odstavka 37. člena).

265. Kar zadeva tretjo pritožnico, gospo Golubović, Sodišče ugotavlja posebne okoliščine njenega primera, ki so posledica razpada SFRJ in njenega bančnega sistema ter, v končni fazi, porazdelitve odgovornosti za stare devizne vloge med države naslednice SFRJ. V takšnih okoliščinah je od upnika upravičeno pričakovati, da uveljavlja svoje pravice pred sodišči v eni od držav naslednic, pred katerimi so bili uspešni drugi upniki.

266. Sodišče v tej zvezi ugotavlja, da je dedič gospe Golubović pred kratkim na

Hrvaškem sprožil postopek, da bi izterjal devizno vlogo svoje pokojne tete skupaj z obrestmi. Ta postopek teče pred Občinskim sodiščem v Zagrebu.

267. Sodišče meni, da ni upravičeno, da bi nadaljevalo z obravnavanjem zadeve, v kateri istočasno teče postopek za izterjavo devizne vloge, ki je predmet pritožbe, pred sodiščem države pogodbenice (točka c prvega odstavka 37. člena Konvencije).

268. Poleg tega Sodišče ocenjuje, da spoštovanje človekovih pravic, opredeljenih v Konvenciji in njenih protokolih, trenutno ne zahteva, da bi nadaljevalo z obravnavanjem pritožb (zadnji del prvega odstavka 37. člena).

269. Posledično je zadeve treba izbrisati s seznama zadev.

III. UPORABA ČETRTEGA ODSTAVKA 43. ČLENA POSLOVNIKA SODIŠČA

270. Četrti odstavek 43. člena Poslovnika Sodišča določa:

»Če se pritožba izbriše s seznama, o stroških odloči Sodišče ...«

271. 60. člen Poslovnika Sodišča v zadevnem delu določa:

»...

2. Pritožnik mora predložiti natančno specifikacijo vseh zahtevkov, skupaj z vsemi zadevnimi dokumenti, ki jih podpirajo, v roku, določenem za predložitev pritožnikovih stališč glede vsebine zadeve, če predsednik Senata ne odloči drugače.

3. Če pritožnik ne ravna v skladu z zahtevami iz prejšnjih odstavkov, lahko Senat zahtevke v celoti ali delno zavrže.

...«

272. Sodišče ugotavlja, da so v začetni fazi postopka vsi trije pritožniki zatrjevali, v skladu z 41. členom Konvencije, da jim je nastala škoda v višini zneska hranilnih vlog s pripadajočimi obrestmi. Kasneje sta med postopkom pred Senatom 25. septembra 2003 gospod Kovačić in gospod Mrkonjić zahtevala povračilo svojih stroškov in izdatkov hkrati s siceršnjim zahtevkom za pravično zadoščenje. Gospa Golubović je vložila zahtevek za pravično zadoščenje, ne da bi kakorkoli opredelila zahtevek glede stroškov.

273. Ko je 7. aprila 2004 po izdaji sklepa o sprejemljivosti Senat na običajen način pozval pritožnike, naj po 60. členu Poslovnika Sodišča predložijo stališča glede pravičnega zadoščenja, nihče od njih v predpisanem roku ni predložil nikakršnega zahtevka.

274. V postopku pred Velikim senatom so dediči gospoda Kovačića in gospod Mrkonjić ponovno postavili svoje zahtevke, vključno s stroški v znesku 1.276,66

EUR, kakor so bili predloženi 25. septembra 2003. Ne pokojna gospa Golubović ne njen dedič nikoli nista predložila zahtevka za povrnitev stroškov ne pred Senatom ne pred Velikim senatom.

275. Sodišče opozarja, da za razliko od 41. člena Konvencije, ki se ga uporabi samo, če je Sodišče predhodno ugotovilo, da je »prišlo do kršitve Konvencije ali njenih protokolov«, četrti odstavek 43. člena Poslovnika Sodišča dopušča, da Sodišče določi povračilo zgolj stroškov in izdatkov v primeru, ko je bila pritožba izbrisana s seznama zadev (gl. sodbo v zadevi *Sisojeva in drugi proti Latviji* [VS], št. 60654/00, odstavek 132, ESČP 2007-...).

276. Sodišče ponovno poudarja, da so splošna načela za povračilo stroškov po četrtem odstavku 43. člena Poslovnika Sodišča v bistvu enaka kot po 41. členu Konvencije (gl. v dokaz novejše sodne prakse zadevo *El Majjaoui in Stiching Toubia Moskee proti Nizozemski* (izbris) [VS], št. 25525/03, odstavek 39, 20. december 2007). Z drugimi besedami, da bi se jih povrnilo, se morajo stroški nanašati na zatrjevano kršitev ali kršitve, zahteva se, da so dejansko nastali, da so bili potrebni in da so razumno visoki. Poleg tega mora biti v skladu z drugim odstavkom 60. člena Poslovnika Sodišča predložena natančna specifikacija koli zahtevka po 41. členu Konvencije skupaj z relevantno dokumentacijo, ki ga podpira, ali s potrdili o vplačilu, in v primeru, da ni tako, lahko Sodišče v celoti ali delno zavrne zahtevek (gl., med drugim, *ibid.*, odstavek 133; *Bottazzi proti Italiji* [VS], št. 34884/97, odstavek 30, ESČP 1999-V; in *Shevanova proti Latviji*, št. 58822/00, odstavek 55, 15. junij 2006).

277. Sodišče ugotavlja, da je bila gospodu Kovačiču in gospodu Mrkonjiću za postopek odobrena pravna pomoč, vključno za obravnavi pred Senatom 9. oktobra 2003 in pred Velikim senatom 14. novembra 2007, ki je skupaj znašala 2.465,63 EUR. Tudi gospa Golubović je prejela pravno pomoč v znesku 2.606,88 EUR. Sodišče ne vidi nobenega razloga, da bi odobrilo nadaljnje povračilo stroškov za postopek pred Sodiščem.

278. Poleg tega so bili gospodu Kovačiču in gospodu Mrkonjiću dosojeni stroški in izdatki v okviru domačega izvršilnega postopka (gl. odstavka 133 in 157 zgoraj). Končno pa postopek na Hrvaškem, ki ga je leta 2007 sprožil dedič gospe Golubović, da bi izterjal devizno vlogo s pripadajočimi obrestmi, in v katerem je zahteval tudi povračilo stroškov, še vedno teče.

279. V teh okoliščinah Sodišče ne vidi razloga za to, da bi pritožnikom še posebej dosodilo povračilo stroškov.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. *ugotavlja*, da imajo dediči po gospodu Kovačiču in gospe Golubović pravni interes, da nadaljujejo ta postopek namesto njiju;

2. *odloča*, da se pritožbe izbrišejo s seznama njegovih zadev.

Sodba je napisana v angleščini in francoščini ter razglašena na javni obravnavi v zgradbi Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourg 3. oktobra 2008.

Eric Fribergh Jean-Paul Costa
sodni tajnik predsednik senata

V skladu z drugim odstavkom 45. člena Konvencije in drugim odstavkom 74. člena Poslovnika Sodišča je tej sodbi priloženo pritrdilno mnenje sodnika Ressa.

J.-P.C.
E.F.

PRITRDILNO MNENJE SODNIKA RESSA

1. Rezultat sodbe Velikega senata v tej zadevi je popolnoma skladen s sodbo Senata (ki sem mu predsedoval, zaradi česar sem tudi bil sodnik v tej zadevi pred Velikim Senatom). Vendarle pa bi rad dodal nekaj pripomb k razlogovanju v zadevi, da bi se moglo bolje razumeti temeljna vprašanja.
2. Države naslednica Socialistične federativne republike Jugoslavije so sprejele različna pravna pravila, kar zadeva kriterije, ki jih mora izpolniti imetnik vloge pri Ljubljanski banki, kadar uveljavlja svoje pravice pri eni od prejšnjih hčera te banke v eni od republik. Prav ta različna pravila so vzrok za pričujočo zadevo, saj je Slovenija prevzela terjatve vseh, ki so živeli na njenem ozemlju, medtem ko je Hrvaška prevzela tovrstne zahteve samo od oseb, ki so bile hrvaški državljani. Po običajnih pravilih državnega nasledstva je teritorialno načelo – in ne državljanstvo – prvi kriterij za razdelitev terjatev in za dokazovanje kakršnekoli upravičenja (gl. *Yearbook of the Institute of International Law, Vol. 59, Session of Vancouver, 2001, str. 712-742, Resolution on "State Succession in Matters of Property and Debts"*, zlasti 11. člen). Zato obstajajo trdni razlogi za sklepanje, da je slovenska zakonodaja bolj usklajena z običajnimi pravili nasledstva kot hrvaška. Dolgove, ki jih ni mogoče razdeliti v skladu s teritorialnim načelom, je treba razdeliti pravično, pri čemer je treba upoštevati rezultat razdelitve drugega premoženja ali dolgov na podlagi teritorialnega načela.
3. Vendar pa je ta načela mogoče uporabiti samo v resničnih primerih državnega nasledstva, drugače povedano tam, kjer obstajajo terjatve proti državam naslednicam in ne zgolj proti fizičnim osebam ali gospodarskim družbam. Če bi obravnavana zadeva ne bila zadeva državnega nasledstva, bi bila Ljubljanska banka kot zasebna gospodarska družba odgovorna za vse dolgove, ne glede na pojav novih republik in posledično razdelitev ozemlja. Ker pa je obstajalo pravno razmerje med »zasebnimi« bankami v federalnih enotah Socialistične federativne republike Jugoslavije z Narodno banko Jugoslavije, na katero je moral biti prenesen vsaj del deviz, je obstajala izrecno federalno jamstvo za te lokalne dolgove ne glede na to, ali je v socialističnem sistemu sploh bilo mogoče govoriti o »privatni« banki v pravem pomenu besede v smislu sistema razvitega tržnega

gospodarstva. Zato je bila to po mojem očitna zadeva nasledstva, pri čemer je prvenstveno odgovornost za te dolgove imela Socialistična federativna republika Jugoslavija. Iz tega izhaja, da je za delitev in razdelitev teh dolgov bilo treba uporabiti načela državnega nasledstva.

4. Ne glede na ta načela imajo države naslednice prvenstveno dolžnost, da s sporazumom medsebojno uredijo nerešena vprašanja delitve in razdelitve, torej vprašanja, ki so že bila urejena v Sporazumu o vprašanjih nasledstva (ki velja od 2. junija 2004). S to pogodbo so se države naslednice Socialistične federativne republike Jugoslavije dokončno zavezale, da mora biti vprašanje razdelitve bančnih računov in terjatev proti bankam vsekakor rešeno z medsebojno pogodbo. Pri tem ne obstaja le dolžnost, da se pogajajo (*pactum de negotiando*), ampak tudi dolžnost, da pride do sklenitve dogovora (*pactum de contrahendo*). Ker to vprašanje med Slovenijo in Hrvaško še vedno ni rešeno, je treba ugotoviti, ali je s kompromisom ali predložitvijo zadeve na Meddržavno sodišče treba odločiti le o mednarodnopravnem vprašanju ali pa je to tudi vprašanje, s katerim bi se moralo ukvarjati Evropsko sodišče za človekove pravice. Sodišče je ta vprašanja nasloвило v odstavkih 255 in 256 svoje sodbe. Po mojem mnenju imata zadevni državi pogodbenici jasno dolžnost, da to vprašanje nujno rešita s pogodbo in, če je potrebno, z meddržavnimi postopki poravnave.

Upošteva dejstvo, da je bila zadeva izbrisana, ni podlage za postopek izdaje pilotne sodbe. Vendar pa bi lahko Sodišče v prihodnjih zadevah presoјalo o tem, ali ne bi začasno odložilo obravnavanja vseh vloženih pritožb o teh vprašanjih, dokler ne bi zadevni državi dosegli sporazuma, ki bi ju zavezoval ne le kot državi naslednici, pač pa tudi kot državi pogodbenici Konvencije. V tako imenovanih pilotnih sodbah (*Broniowski proti Poljski* [VS], št. 31443/96, ESČP 2004-V; *Xenides-Arestis proti Turčiji*, št. 46347/99, 22. december 2005; in *Hutten-Czapska proti Poljski* [VS], št. 35014/97, ESČP 2006-...) je Sodišče toženim državam naložilo, da se poravnajo s posameznim pritožnikom in da prav tako sprejmejo splošni postopek (s komisijo za obravnavanje zahtevkov) za rešitev problema za vse podobne zadeve, ki so še v obravnavi. Vendar pa tu problema ni mogoče rešiti enostransko, temveč samo s sporazumom med državama naslednicama. Dolžnost, da se najde splošno uporabno rešitev, pa ostaja enaka. Gre za obveznost po mednarodnem pravu, ki jo poleg tega podpira tudi dejstvo, da sta državi naslednici, ki sta pogodbenici Sporazuma o vprašanjih nasledstva, hkrati tudi stranki pogodbenici Evropske konvencije o človekovih pravicah in morata zagotoviti zaščito premoženjskih pravic. Iz tega pravnega položaja jasno izhaja, da ima zadeva predvsem značilnosti mednarodnega postopka in ne posamičnega zahtevka, kot ga je sicer treba dojemati z vidika postopka po Konvenciji. Ta začasna odložitev obravnavanja vloženih zadev bi se morala nadaljevati do končne rešitve, najmanj pa do konca leta 2009.